

3-47

საქართველოს
საბავშვო
ლიტერატურის
საქართველოს

საბავშვო ლიტერატურის საქართველოს

1928

სახეცვლილება

№ 13

—≡≡≡ თითოეულმა გავიგა —≡≡≡

უნდა გაგვიჩვენოს და იკითხოს

ოკავიკრეული ჟურნალი

„კითხე რი“

შინაარსი:

1. რა უნდა აკეთოს სოფლად მიმავალმა პიონერმა— ა. ახტაშევასი	83 2	6. ვინ არის ნობილე და რისთვის გაფრინდა პო- ლიუსისაკენ	33 18
2. პირველი ნადირობა—გ. სიოშვილის	3	7. ჩვენი ცხოვრება და მუშაობა	20
3. ეუფა (განგრძობა)—შ. ზარის	8	8. ჩვენი მეზობელი ერები: 1) სპარსეთი, 2) ავღ- ნისტანი—ა. გორგაძის	21
4. როცა ყვავდა ალუჩა—პ. მაგერის	12	9. ისწავლეთ ეურვა	22
5. ბავშთა საერთაშორისო მოძრაობა: როგორ ცხოვ- რობენ და მუშაობენ პიონერები	16	10. გავაუმჯობესოთ მესაქონლეობა	23
		11. 1) გამოიცან? 2) თამაშობა	კანზე

329-153(05)

მუხათა კლასის სამხისათვის იყავ მზადიქნული
საბჭოთა

კ-47-

გ ი ო ნ ე რ ი

1928
15 ივლისი

საქართველოს მ. კ. თ. ცენტრალური ბიუროს (საქ. ა. ლ. კომპარტიის ცენტრალური ბიუროს) და განათლების სახალხო უმისართის სოციალური აღზრდის მთავარმართებელთა აქრნალი მავშემსათვის

წელიწადი III
№ 13

პიონერები აწყობენ ბანაკისათვის კარავს

რა უნდა აკეთოს სოფლად მიავალმა პიონერმა.

სკოლებში უკვე დამთავრდა მეცადინეობა, პიონერები და სხვა ბავშვები განთავისუფლდნენ ყოველდღიური სასკოლო მუშაობიდან. სასკოლო მეცადინეობის შემდეგ რამდენიმე ათასი ბავში და პიონერი გაემართება სოფლებისაკენ, შეიძლება ითქვას, რომ მათი დიდი უმრავლესობა ახლაც უკვე წასულია სოფლის სუფთა და ჯანსაღ ჰაერზე.

არ უნდა იქნეს დავიწყებული ის, რომ პიონერი მიდის სოფლად არა მარტო დასასვენებლად, არამედ სამუშაოდაც.

რანაირი მუშაობა უნდა აწარმოოს პიონერმა სოფლად და რა არის საჭირო ამისათვის? პირველ ყოვლისა, კარგად ცოდნა იმისი, თუ რა უნდა გააკეთოს, ეს კი შეიძლება დაახლოვებითი გეგმის გამოამუშავებით; ამ მუშაობაში საჭიროა მეტი გარკვეულობა, რომ ყველაფერს ხელი არ მოჰკიდო, არამედ გაითვალისწინო ერთი რომელიმე სამუშაო (მაგალ. გლეხის ბავშვებში პიონერული თამაშის შეტანა).

რა შეუძლია პიონერს პრაქტიკულად გააკეთოს სოფლად?

ყოველმა ჩვენთაგანმა იცის, რომ სოფლის ბავშვებმა არ იციან თავისუფალი დროის წესიერად გამოყენება, პიონერს კი შეუძლია შეკრიბოს ისინი ყოველ თავისუფალ დროს ან თავისი სახლის მახლობლად, ან იმ ადგილას, სადაც ჩვეულებრივ იკრიბებიან სოფლის ბავშვები და გაუმართოს მათ საუბარი იმის შესახებ, თუ როგორ ცხოვრობენ და მუშაობენ პიონერები ქალაქში, ან წაუკითხოს მათ რაიმე პიონერული წიგნები, ჟურნალები, ასწავლოს პიონერული თამაშობანი, გამართოს მათთან ერთად წარმოდგენა და სხვა. ასეთი საშუალებით შეიძლება ხელი შეეწყოს ბავშვების შეკავშირებას და კოლექტივის ჩამოყალიბებას. თუკი უკანასკნელი არ არის სოფლად, დახმარებისათვის უნდა მიემართოს კომკავშირის უჯრედს და შემდეგ მუშაობაში ქალაქის კოლექტივთანაც გაიბას კავშირი. თუ სოფლად არის კოლექტივი, საჭიროა მასთან ურთიერთობის დაჭერა ისე, რომ ადგილი არ ექნეს რაიმე „მბრძანებლურ“ მოქცევას, რაგინდ უკანასკნელი ცუდადა მუშაობდეს. პიონერის ამოცანა ასეთ შემთხვევაში მდგომარეობს იმაში, რომ შეიტანოს თავისი გამოცდილება და ცოდნა მუშაობაში.

პიონერს უნდა ახსოვდეს, რომ ისეთი სამუშაო, როგორცაა ცოცხალი გახეთი, რადიო-წრე, პირველი დახმარების წრე, ავიომოდელის წრე—უცნობია სოფლის კოლექტივისათვის, მას კი შეუძლია შეიტანოს ეს ცოდნა მათში.

სოფელში წასვლის წინ პიონერმა უნდა გამოიწეროს ჟურნალი „პიონერი“ და სოფლად მოაწყოს ხმამაღლა კითხვა, როგორც უმცროს, ისე უფროს ბავშვებს შორის; სოფლად ჟურნალ-გაზეთებს იშვიათად კითხულობენ და ამიტომ პიონერი უნდა ეცადოს დააინტერესოს ისინი უკანასკნელით. კარგი წიგნი საუკეთესო საშუალებაა პროპაგანდისათვის, წიგნის საშუალებით ჩვენ შეგვიძლია ვებრძოლოთ ათასგვარ ცრუმორწმუნეობას და იმ ქორებს, რომელსაც ავრცელებენ საბჭოთა ქვეყნის მტრები.

ყოველი პიონერის ამოცანაა ახსოვდეს საბჭოთა ქვეყნის თავდაცვის საქმე. პიონერმა უნდა აწარმოოს ეს მუშაობა სოფლის ბავშვებში, შეასრულოს ნ. პ. ც. ბ. „ნაკაზი“.

ყოველ პიონერს უნდა ახსოვდეს, რომ ჯანმრთელობა მეტად საჭიროა, რომ მზე, ჰაერი და წყალი მისი მეგობრებია.

პიონერმა უნდა მიაჩვიოს სოფლის ბავშვები პიგიურ ცხოვრებას, საპნის ხმარებას, არ მოსწიოს პაპიროსი და გადააჩვიოს ისინიც, ვინც წვეს.

პიონერმა უარი არ უნდა უთხრას არცერთ გლეხს რაიმე თხოვნაზე, უნდა დაუწეროს წერილი, თხოვნა და სხვა, დაეხმაროს მინდვრის სამუშაოზე ღარიბ ოჯახს, შეკრიბოს ბავშვები, რომ კოლექტიური დახმარება გაუწიონ ღარიბებს, მოაწყოს ექსკურსია მახლობელ სოფელში, დაეხმაროს თემსაბჭოს ხიდების, გზების შეკეთებაში. ყველა ის საკითხი და ამოცანა, რომელიც ჩამოთვლილია ზემოთ, რასაკვირველია, არ ამოსწურავს იმ სამუშაოს, რომელიც პიონერმა უნდა შეასრულოს სოფლად.

ამ მუშაობის დაწყებისთანავე პიონერმა უნდა დაიკრიოს კავშირი ქალაქის კოლექტივთან და ხშირად მიაწოდოს ცნობები თავისი მუშაობის შესახებ.

ამრიგად, შვებულებაში მიმავალი პიონერი არ უნდა გახდეს დეზერტირი სოფლად კულტურული დახმარების საერთო საქმეში.

ა. ასტაშევა.

ჩვენი ქოხი მთის ქვეშ ერთ პატარა მდინარესთან იდგა. ირგვლივ მაღალი, დაღვრემილი ნაძვნარი იყო, ფერდობებიდან მოჩანდნენ პირქუში კლდეები, კლდეების თავზე სქელი ბალახით დაფარული მწვანე ბორცვები და კიდევ უფრო მაღლა კი ცამდე აწვდნო, მუდამ თოვლიან მთათა მწვერვალები მზის შუქებზე თეთრად გამოკრთოდნენ.

მამაჩემი განთქმული მონადირე იყო. კლდეებზე ხარობდნენ ველური ყვავილები, რომელთაც თავს დაფარფატებდნენ იისფერი და მწვანეფრთებიანი მინდორის პებლები, კურდღლები და ტყის თავგები თბებოდნენ მზეზე, ჭიკჭიკებდნენ ჩიტები, შრიალებდნენ ფიჭვის ტყეები და კლდოვან ხევხუვებში შიშუოდნენ დაუდევარი მდინარეები.

კურდღლები ზამთრობით სტოვებდნენ მთას და ბარის ტყეებში იბინავებდნენ; ხრიოკი მიდამოები დაიფარებოდა სქელი თოვლით, ძლიერი ქარი საშინელი გრიალით დაეხეტებოდა მთებიდან მთებში, და ბებერი ნაძვები ყრუდ ჭრიალებდნენ, თითქო სიცივისაგან გათოშილნი კვნესოდნენ გულსაკლავად და შემოდრკენილ წვეროებს სუსხიან ჰაერში უმწვოდ აქანავებდნენ.

ჩამოდვრემილი და პირქუშია ზამთრობით კავკასიონის მთები, თოვლიან ქედებს მოწყენილობას და შიშს ჰფენს ნაპრალებიდან ზუზუნით ამოვარდნილი ქარი, მაგრამ ჩვენს ქოხში ამ დროს მუდამ სითბო და მყუდროება იყო; ბუხარში ენთო აგუზგუზებული ცეცხლი, ახლად შეწყობილ შემას ადნებოდა თოვლი და აღმოდებულ ჯირკებს ტკაცუნით სცვიოდათ წიხელი ნაპერწკლები. მამა გულდასმით სწმენდა თოვს, დედა კერასთან მოკალათებული ქსოვდა ან ართავდა, მე კი იქვე ბუხრის კუთხეში ლოგინზე ჩამომჯდარი ვისმენდი მშობლების წყნარ საუბარს.

ყველაზე უფრო მიტაცებდა და მაღელვებდა მამისაგან მონათხრობი ამბები შორეულ მთებში ნადირობის შესახებ.

ბევრჯერ მივმართე მამას მეც თან წავეყვანე, როცა სანადიროდ წავიდოდა, მაგრამ მამა ყოველთვის ერთსადიამვეს მეუბნებოდა: „არა, შვილო, შენ პატარა და ულონო ხარ, ჯერ ადრეა“. მე კი თავი პატარა არ მეგონა, უკვე თორმეტი წლის ვიყავი, მარდად დაგბტოდი ვიწრო ბილიკებზე, დაფვორთხავდი კლდეებზე და საჭიროების დროს თოფის გასროლაც შემეძლო.

მე ვიცნობდი ერთ მწყემსს, რომელიც ჩვენს ახლო მიდამოებში თხების ჯოგს ხშირად აძოვებდა. თითქმის ყოველდღე დავდიოდი მასთან, ერთად დავეხეტებოდით საბალახოებზე, ვაუღერებდით ლერწმისაგან გამოთლილ სალამურს და დროს შეხმატკბილებულ საუბარში და ხტუნვა-სიგიჟეში ვატარებდით, ერთხელ უნაგირა მთაში ერთ ჩამოშვავებულ კლდესთან შეემჩნია მას ქურციკების მთელი ჯოგი, რაც მეორე დღეს დაწვრილებით მიაშბო. მეც დაკვირვებით გამოვკითხე ყველაფერი. მწყემსმა ამიწერა უნაგირა მთის მდებარეობა და მასწავლა იმ კლდესთან მისავალი ბილიკიც.

ამ ამბის მოსმენის შემდეგ მთელი დღე გიჟივით დავეხეტებოდი და თან უნაგირა მთაში ქურციკებზე სანადიროდ გაპარვის გეგმას ვამუშავებდა. ერთ მზიან დღით მამა ტყეში წავიდა სამუშაოდ. მე ვისარგებლო ამ შემთხვევით და გადავწყვიტე მეორე დღესვე წავსულიყავ მთაში.

დღის შეუმჩნევლად მამის ოთახიდან გამოვიტანე მისი სანადირო თოფი და ჩემს ოთახში ტახტის ქვეშ დავმალე. წასაღებად მოვიმარაგე ცოტოდენი ტყვია-წამალი და, მთაში ნადირობის სურვილით ატაცებული, მთელი დღის განმავლობაში ციებიანივით ვთრთოდნი, ჩქარა დაღამებას და გათენებას შევნატროდი.

ბოლოს კიდევ დაღამდა. მწვანე დაბლობებში ჩამოდგა შავი ჩრდილი და ჩემი ოთახის ფანჯრიდან ღამის წყნარ მყუდროებაში მოისმოდა აჩუხჩუხებული

მდინარის ხმაური. მთელი ღამის განმავლობაში თვალიც არ მომიხუჭავს, სულ იმაზე ვფიქრობდი, როგორმე შესაფერი დრო შემერჩია და დედას გავპარავოდი.

ჩვენ სახლთან იდგა ბებერი, გაბარდნილშტოებიანი ვაშლის ხე, რომელსაც დაზნექილი ტოტები ჩემი ოთახის ფანჯარამდე გამოეწვდინა. მხარზე თოფგადაკიდებული ფრთხილად გადავძვერ ფანჯარაში, შტოს ხელი მაგრად ჩავკიდე, ხეზე გადავცოცდი და იქიდან სრიალით ჩავეშვი მიწაზე. ირგვლივ მოვათვალიერე, ქოხში ისევ სიწყნარე იყო, ალბათ, დედას ეძინა, საწოლი ოთახის სარკმლიდან ოღნავ გამოკრთოდა დაწეული შუქი, რომელიც ეზოს მწვანე ზედაპირზე ყვითლად ლივლივებდა.

სწრაფად გადავძვერი ეზოს ღობეზე და უნაგირა მთაში მიმავალი ბილიკისკენ მოვკურცხლე.

ღილის სამი საათი იქნებოდა. ცა მოფენილი იყო ციმციმა ვარსკვლავებით და ქალაქებში ნელი სიო წყნარად შრიალებდა. ბილიკი, რომელსაც მე მივყვებოდი, თანდათან უფრო და უფრო ვიწროვდებოდა, ფეხის შეხებით დაძრული ქვები ზავით და გრიალით ეცემოდენ ჩალამებულ ჯურღმულებში, მაგრამ მე მაინც უშიშრად მივაბიჯებდი კლდოვან ბილიკებზე და ქურციკის ყოველი წარმოდგენა კიდევ უფრო მამხნევებდა, მაგულადებდა.

ფეხსაცმელი მთლად შემომეფლითა, კაჟიან ქვებზე სიარულით ფეხის თითები დამისისხლიანდა, მძიმე თოფმა მხარი მომიქანცა, მაგრამ არაქათგამოყოფილი მაინც არ ვისვენებდი და განთიადისას უკვე მივუახლოვდნ უნაგირა მთას, ჩქარა მოვნახე ჩამოშვავებული კლდეც, სადაც მყემსს ქურციკების ჯოგი დაენახა. მოქანცული მწვანე ბალახზე ხეებში გავინართხე, საგზლად წამოღებული პური ჯიბიდან ამოვიღე, ცოტა დაენაყრდი, შემდეგ ისევ ზეზე წამოვდექ და ადგილმდებარეობა მოვათვალიერე. ჩქარა ნამიან ბალახზე მოვნახე ქურციკის ნაჩლიქარი, გავყევი კვალდაკვალ და მივადექ წყაროს, რომელიც კლდის ქვეშ შადრევანით გამოჩნხუხებდა. „ალბათ წყლის დასაღვეად მოსულან, საღამოზედაც უთუოდ აქ გაჩნდებიან“—გავიფიქრე, დაიმედებული კლდის მეორე მხარეზე ალპის ველურ ყვავილებში ჩავჯექ, თოფში ვახნა ყოველი შემთხვევისთვის კიდევ გავსინჯე და ასე ჩასაფრებული ველოდებოდი ქურციკების გამოჩენას.

ალარ მახსოვს, რამდენ ხანს ვიყავი ასე, მგონი მთელი საუკუნე. წყაროს ჩუხჩუხი ისედაც ათრთოლებულ გულში ჟრუანტელად მირბენდა, თვალი მომექანცა, ბალახებში წოლით გვერდები დამიბრუნდა, ქურციკები კი, თითქო ჩემ ჯინაზე, ალარ მოდიოდენ.

ბოლოს, რამდენიმე ნაბიჯის დაშორებით უცებ შეირხა მაღალი ჩირვგი, გაისმა ფოთლების შრიალი და წუთის შემდეგ ბილიკზე გამოჩნდა ქურციკების ჯოგი, რომელიც წყაროსკენ მოეშურებოდა.

პირველად თავბრუ დამხვავა, ვერ ვაპერკვია, სიზმარი იყო თუ ცხადი. თოფზე დაბჯენილი ხელი ამიცახცახდა, თვალთ დამიბნელდა, რალაც გაურკვეველმა ჟრუანტელმა და ბურანმა შეიპყრო მთელი ჩემი სხეული, მკერდიდან მკაფიოდ მესმოდა ჩემი გულის ბაგაბუგი. დიახ, ესენი ქურციკები იყვნენ, დახატულივით ღამაში ქურციკები, წითელი ბალანი მზის სხივებზე ოქროსფრად რომ უბზინავდათ და მარდი ხტომით ბილიკებზე მოკუნტრუშებდენ. ათრთოლებული ხელით ავმართე ჩანახი, დავუმიხნე, რომელიც უფრო ახლო იყო და... თოფის მოულოდნელმა გრიანმა შესძრა იქაურობა, ახმაურებულმა მთებმა გასძახეს მთებს, და პირქუში კლდეები წუთით სითქო შეირხენ, ახრიალდენ.

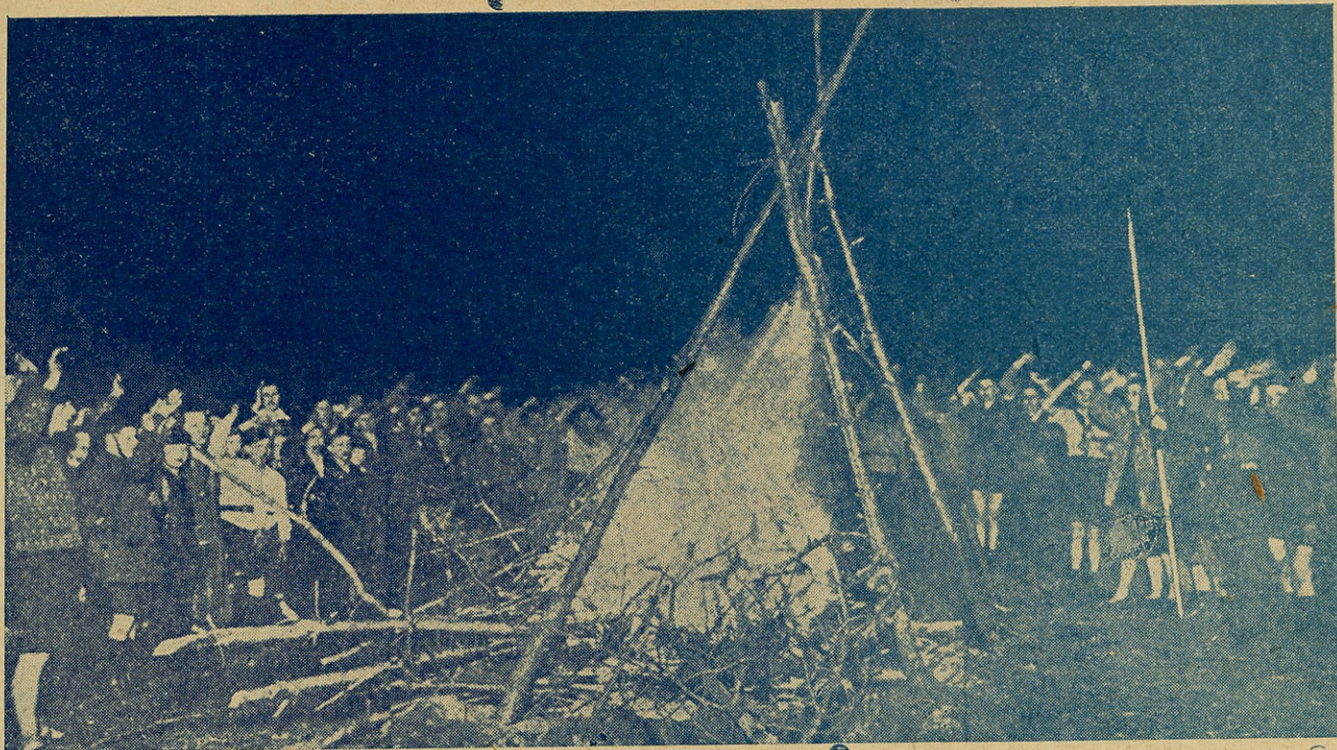
თოფი იქვე ბალახებში მივაგდე, ქურციკებისაკენ სწრაფი ნაბიჯებით გავეშურე და—ოი, სიხარულო!?! ბალახებში თვალი მოვჰკარ განართხულ ქურციკს, რომელიც, ეტყობოდა, მძიმედ დამეჭრა. დანარჩენი ქურციკები კი გაბედული ნახტომებით თავადებულნი გარბოდენ ციცაბო კლდეებზე.

მე ის იყო მივუახლოვდი დაჭრილ ქურციკს, რომ ის მოულოდნელად ზეზე წამოვარდა, უკანასკნელი ძალღონე მოიკრიბა და ამხანაგებისაკენ სირბილით გაეშურა. ის თავს ევლებოდა მაღალ ბუჩქებს და უზარმაზარ ქვებს, თითქო მიწას ჩლიქებით არც ეხებოდა და წარმოუდგენელი სისწრაფით კლდოვან ოღროჩაღრობებზე მიფრინავდა.

მე პირველად დავიბენ, გავშემდი, არ ვიცოდი, როგორ მოვქცეულიყავ, მაგრამ ცოტა ჩაფიქრების შემდეგ მეც შეშლილივით უკან ავედევენე.

კარგად არ მახსოვს, რამდენ ხანს მივდევი ქურციკს, როგორ გადავეშვი წვეტიან ქვებზე. ბოლოს, ჩემდა სასიხარულოდ, შევამჩნიე, რომ ქურციკმა სირბილს უკლო, თანდათან მისუსტდა, მოთენთილი სხეულით ძლივს მიბარბაცებდა და მეც ის იყო წამოვეწვიე, რომ უეცრად თვალსა და ხელ შუა გაქრა, მიიმალა.

შეჩერდი. თავს წავდგომივარ ციცაბო კლდეს, საიდანად ერთი მოუფიქრებელი ნაბიჯი თვალწევდენ უფსკრულში გარდამხეხავს. გარინდული ჩაყურებდი უძირო ნაპრალს, ვეძებდი ქურციკს, მაგრამ ამაოდ ნაპრალის მეორე კიდე იმდენად შორს იყო, რომ დაჭრილი ნადირი იქ გახტომას ვერ შესძლებდა. მაშ სად გაქრა ასე უკვალოდ? უფსკრულმა შთანთქა?— ვფიქრობდი ჩემთვის და განცვიფრებული ირგვლივ

გერმანელი პიონერების მიერ ბანაკად ყოფნის დროს მოწყობილი კოცონი

ვაცქედებოდი. დაეცურე—არავითარი ხმაური. ჩახედე დაბლა... იქ, უფსკრულის ძირში, მზით გახურებული შავი ქვები თონესავით ენთო და ნაპრალის კედლებზე ქანაობდენ ქარისაგან ოდნავ შერხეული მწვანე ბუჩქები.

ქურციკი უთუოდ აქ გარდაჩეხა—გავიფაქრე, ირგვლივ ნაპრალის კიდეებს თვალი უკანასკნელად კიდევ მოვაველე, ავწონ-დავწონე, მაგრამ ამაოდ: ხევში ჩასვლა ძლიერ სახიფათო იყო. ბოლოს ხელი ჩაკიდე იქვე კლდეზე ამოსულ მაღალ ბუჩქს და თვალუწვდენ ხრამში ჩავეკიდე.

კიდეებზე ამოსულ ბუჩქებს და წვეტიან ქვებს ხელს ვაშველებდი და დიდის ვაივავლახით ჩავფორთხდი ხევში. ხელ-ფეხი მთლად დამისისხლიანდა, ტანისამოსი შემომეხა, ქუდი და ფეხსაცმელები საღლაკ დამკარგვოდა, მაგრამ სამაგიეროდ მიზანს მივახწვიე: დავინახე ქურციკი, რომელიც ბუჩქის ძირას მწვანე მოლზე უსულოდ განართხულიყო.

ეს იყო მეტად ლამაზი, მაღალი ტანის ცხოველი. სიგრძით სამი და სიმაღლით ორი ფუტი იქნებოდა. უკან გადახვეული თერთმეტლუმიანი რქები ქურციკის მშვენიერ სხეულს კიდევ უფრო აშვენებდა და ნახევრად მიხუჭული უბეებიდან გამოკრთოდა ნახშირივით შავი თვალელები.

როცა მსხვერპლის ცქერით გული ვიჯერე ჯიბიდან დანა ამოვიღე და ქურციკს ყელი გამოვჭერ, საიდანაც ჯერ კიდევ თბილი სისხლი ნაკადულივით გადმოჩანჩქერდა.

ამასობაში მზეც ჩავიდა და ნაპრალი სიბნელით ამოივსო. დიდი ჯაფით ქურციკი ზურგზე წამოვიკიდე და ნელი ნაბიჯით გავსწიე ნაპრალში მოჩუხჩუხე ღელის მიმართულებით, რადგან ვფიქრობდი ღელე სამშვიდობოს გამიყვანდა.

დიდხანს მძიმედ დატვირთული მივბარბაცებდი წვეტიან ქვებზე, ღელის ხრიოკ ნაპირებზე და ბოლოს მოვიქანცე, დაძაბრული მუხლები მთლად მიცახცახებდა, გასავალი კი არსად აყო. ნაპრალს ორივე მხრიდან ზღუდავდა ციკაბო კლდეები, უკან ხევში კუბრით სიბნელე იდგა, წინიდან კი რალაც შემზარავი ხმაური მოისმოდა; რამდენიც წინ მივიწვიდი, ეს ხმაური უფრო და უფრო ძლიერდებოდა და ბოლოს საშინელ ღრიალად გადაიქცა.

შიშშილით და შიშით ღონემიხდილი ავფორთხდი ერთ უზარმაზარ ქვაზე, რომელიც იქვე ღელეში ეგდო, ქურციკი ქვაზე გავაწვინე, მერე სასოწარკვეთილი მეც ზედ დავეცი და მწარედ დავიქვითინე.

იძულებული ვიყავი ღამე აქ გამეთია. მომაგონდა სახლი; თვალწინ წარმომიდგა შეშინებული მშობლები, რომელნიც, ვინ იცის, ახლა სად დამეძებენ—და ისე ხმამაღლა ავღრიალდი, რომ მეგონა გულიც წუხილისაგან შუაზე გაპობას ღამობდა. როცა ქვითინით გული მოვიოხე და ცაზე ვარსკვლავები ამოციმციმდენ, მოქანცულს ძილი მომერია, ქურციკზე თავი მივდე და ჩქარა ტკბილად მიმეძინა. ძილმა შთანთქა ყოველგვარი ფიქრი, შიში და განცდილი უბედურება.

როცა გავიღვიძე, მზე უკვე ამოსულიყო და ქურობ კლდეებს ოქროვანი სხივები ებნეოდა; ცივ ღამეში ქვაზე წოლისაგან დამბრუნებოდა მთელი სხეული, მტკიოდა თავი, გაბრუნებული ვიცქირებოდი ირგვლივ, ჯერ კარგად ვერ გამოიმეკვია, სად ვიყავ ან როგორ მოვხვდი ამ ადგილზე, რომ უეცრად ელდანაკრავივით ზეზე წამოვვარდი.

ორი ნაბიჯის დაშორებით იმ ადგილიდან, სადაც მთელი ღამე ტკბილად ვხვრინავდი, დელის წყალი საშინელი ხმაურით და ღრიალით ჩარბოდა თვალუწვდენ უფსკრულში.

ამ ჩანჩქერის ხმაურმა წუხელი შემაშინა, მაგრამ სწორედ ამ შიშმა დამიხსნა დაღუპვისაგან, თორემ კიდევ ორი ნაბიჯი რომ გადამედგა, უეჭველად უფსკრულში შთავინთქმებოდი. ფრთხილად მივუახლოვდი კლდის ნაპირს, საიდანაც ჩანჩქერი უფსკრულში გადარბოდა, ჩავხედე და რას ვხედავ: უფსკრულის ძირში, შორს, ძლიერ შორს მოჩანდა ამწვანებული ფართო მინდორი, რომელზედაც გაშენებული იყო სოფლები და აყვავებული ბაღები. ქოხების საკომურებიდან ამოდიოდა ბოლი. თხებისა და ძროხების ჯოგებს მთაში საბალახოდ მიერეკებოდნენ მწყემსები და ხალხი, აქედან შავ წერტილებად რომ მოჩანდა, მხარზე თოხებით მიეშურებოდა ყანებში სამუშაოდ.

ეს იყო ერთადერთი გზა, მაგრამ უფსკრულში ჩასვლა წარმოუდგენლად ძნელი იყო. სასოწარკვეთილმა ხმამალმა ჩავძახე დაბლა, ვეძახოდი მწყემსებს, ყანებში მომუშავე ხალხს, მაგრამ ამაოდ: ჩემი ხმა ჩანჩქერის შემზარავ ხმაურში მე თვით არ მესმოდა.

გარინდებული და უიმედო კარგახანს ჩავყურებდი უფსკრულს, შემდეგ ქურციკი ზურგზე წამოვიკიდე და სხვა მიმართულებით ლასლასით გავსწიე მალლა. ჩქარა მე მივადწიე იმ ადგილს, საიდანაც გუშინ ჩამოვემვი, მაგრამ იქიდან ასვლაზე ფიქრიც კი ზედმეტი იყო, მე მაინც მივდიოდი წინ და რამდენიც წინ მივიწევდი, ნაპრალი უფრო და უფრო ვიწროვდებოდა. უცებ ჩანჩქერის ხმაური ისევ გაისმა მახლობლად და ნესტიან ჰაერში სახეზე წყლის გრილი ცვარები შემომემხეთა.

მალლა ავხედე, პირშეკრული ნაპრალი სწორედ აქ იკეტებოდა და მალიდან საშინელი ღრიალით გადმოქუხდა ძლიერი ჩანჩქერი. წინ წასვლა შეუძლებელი იყო, ერთი სიტყვით, ამ წყეულ ხევში ცოცხლად ჩავიმარხე.

მაშინ ისევ შემიპყრო სასოწარკვეთილებამ, ვყვიროდი, ვღრიალებდი და ბოლოს სრულიად მოვიქანცე, ხმა დამეკარგა, თავი დამიმძიმდა, ღონეგამოლეული ქვაზე მივწექ და ჩქარა ისევ მიმეძინა. როცა გა-

პიონერები ბანაკად ყოფნის დროს უსმენენ ხელმძღვანელს წიგნის კითხვის დროს

ვიღვიძე, უკვე საღამოს ბინდით მოცულიყო ნაპრალი და საშინელი შიმშილი მაწუხებდა. რამდენივეჯერ გავიფიქრე ქურციკი გამეფატრა და უმი ხორციით მაინც დავნაყრებულებიყავ, მაგრამ ქურციკის ძვირფასი ტყავი დამენანა. გადავწყვიტე დილაამდე კიდევ მომეთმინა.

მთელი ღამე ვიჯექი ქვაზე და თავში ათასი ფიქრი მიტრიალებდა. ხან წარმოვიდგენდი, რომ ნაპრაღში შიმშილისაგან უპატრონოდ ვკვდები, ხან მომელანდებოდა, რომ რაღაც ნადირი ზურგიდან გასაგლეჯად ფეხაკრეფით მეპარებოდა და ხან თითქო ვხედავდი, რომ ნაპრალის კედლები ერთხანეთს ნელ-ნელა მიუახლოვდნენ და მე შუაში გაჩხიროული ვიქცეობტი.

ბოლოს კიდევ ირიჟრაჟა, მაგრამ გათენების მოახლოება ჩემ გულს ველარ ახარებდა. არ ვქვითინებდი, აღარც ვყვიროდი, ჩუმად, გაყუჩებული, თავბრუდახვეული ვიწექი ქვაზე და ღონეც არ შემწვევდა დაბრუებული ხელ-ფეხი ამემოძრავებინა.

არ მეძინა, მაგრამ ჩემ თვალწინ ერთმანეთს სცვლიდნენ საკვირველი, სასწაულებრივი სანახაობანი. მეჩვენებოდა უცნაური და უცხო გამომეტყველების ადამიანები, ცხოველები და მეც ყოველ მათ უმნიშვნელო მოძრაობას ვანცვიფრებული ვაკვირდებოდი. ვერ გამეგო, ეს მხოლოდ მოჩვენება იყო, თუ ყოველივეს მართლა ცხადად ვხედავდი.

აღარ მახსოვს, რამდენ ხანს ვიყავი ასე, რომ მოულოდნელად მალლიდან ჩამომესმა რაღაც ხმაური, რამაც ამ ბურანიდან გამომიყვანა. მე უცებ შევეკრთი, ზეზე წამოვვარდი. წუთის შემდეგ ხმა ისევ განმეორდა და მთელი შიში უეცრად გაქრა. არა, ეს არ იყო სიზმარი, მე მკაფიოდ მომესმა წყნარი, გარკვეული ძახილი ჩემი სახელისა და ეს ხმა იყო ჩემი მამის, რომელიც მალლიდან უფსკრულში ჩამომძახოდა.

უცებ დამავიწყდა შიმშილი და მოქანცულობა და, რაც ღონე შემწვევდა, ხმამალა ავძახე: „მამა, მე აქა ვარ, აქა, ნუ გეშინია“.

ავხედე ზევით და დავინახე მამის შეშფოთებული სახე, მერე ჩემ ფეხებთან დაეცა ბაწრის ერთი თავი და მალლიდან ისევ ჩამომესმა:

— არ შეშინდე, წელში მაგრად ჩაიბი და მალლა ამოგიყვანთ.

საჩქაროდ ხელი ვტაცე ბაწარს და გავემზადე, რომ ამ ღროს გამახსენდა მოკლული ქურციკი. „არა, ჯერ ქურციკი უნდა ავატანინო“, — გავიფიქრე მე, ბაწარი ქურციკს წელში ჩავაბი და მერე ხმამალა ავძახე: — ასწიეთ, მზად არის.

ზევით ალაპარაკდნენ. შემდეგ ბაწარი ნელ-ნელა დაიჭიმა და ქურციკი ბარბაცით წავიდა მალლა.

ბაწარი ისევ ჩამოემევა და ნაპრალიდან მეც მშვიდობიანად ამომიყვანეს. მაგრამ შიმშილითა და ამდენი ჯაფით დასუსტებულმა რამდენიმე ნაბიჯი გადავდგი თუ არა, გრძობადაკარგული უცებ დავბარბაცდი, თავი ველარ დავიჭირე და მიწაზე ვავინართხე.

როცა გამოვერკვიე, ქოხში ლოგინზე ვიწექ და თავს დამტრიალებდა გახარებული დედა. ორი დღის განმავლობაში თურმე მთაში დამეძებდა მამა მეზობლებთან ერთად. დიდი ხნის ძებნის შემდეგ მათ ენახათ ჩემი თოფი, ქუდი და ტანისამოსის ნაფლეთები, რასაც ისინი დაერწმუნებია, რომ მე ნაპრაღში გარდავიჩხეხე.

პირველმა ნადირობამ გადასწყვიტა ჩემი ბედი. მე მონადირე ვავხდი; მას შემდეგ მრავალმა წელმა განვლო, მრავალი ნადირის მკერდი შეუზბია ჩემ ნასროლ ტყვიას, მაგრამ არასოდეს ის სიხარული და აღტაცება აღარ მიგრძენია, რაც პირველად ქურციკის მოკვლამ განმაცდევინა და რის გამოც ამდენი ვაივავლახი გადავიტანე.

გ. სიოშვილი.

გ ა ვ უ ე ბ ო!

გ ა ა ვ რ ც ე ლ ე თ თ ქ ვ ე ნ ი შ უ რ ნ ა ლ ი

„პ ი ო ნ ე რ ი“

ქ ქ ქ ქ

IV *).

პირველ ხანებში დედას არაფრის იმედი არ ჰქონდა და გაიძახოდა:

— სისულელეა! ვნახოთ, რით დაბოლოვდება ყველაფერი ეს. ვგრძნობ, რომ კარგი არაფერი იქნება.

მაგრამ როდესაც დაიწყო სამოქალაქო ომი ჩეხელებთან, დედა ისევ ჩადგა სამუშაოდ ქარხანაში.

მაისში, როდესაც უკვე ათბა, მე წამიყვანეს ბავშვთა სახლში შვაბსკის მთაზე. აქ ცხოვრობდნენ მარტოდ მუშათა ბავშვები. აქ ბევრ რამეს გვასწავლიდნენ. ხშირად მოვიყრიდით თავს მზეზე, თეთრ მარმარილოს კიბეზე და ვისმენდით საუბრებს კარლ მარქსისა და ლენინის შესახებ.

— სუ...უ...უ! განა შეიძლება იმათ შესახებ ლაპარაკი?!— ჩაიჭურჭულა ძალუა კარპინეკმა და შეშინებულად გაიხედა კარებისაკენ.

— განაგრძე, — სთხოვა ანუშკამ ჟუჟას.

ლამაზი თეთრი სახლი, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობდით, წინეთ ეკუთვნოდა კამფეტების ფაბრიკის მებატრონეს. ამ ფაბრიკანტს ჰყავდა ასი ძაღლი, რომელთათვის ცალკე სახლი ჰქონდა გაშენებული. რევოლუციის დროს იგი გაიქცა პრალაში. იქ მას ასი ძაღლის ნაცვლად გაუჩნდა ასი ჯარისკაცი, რომელთა დახმარებით სურს მას გალაშქრება უნგრეთის საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ.

ასე გადმოგვცა ამის შესახებ ამხანაგმა არადიმ.

მამა ხან რუმინელების და ხან ჩეხელების ფრონტებზე იმყოფებოდა. იგი დადიოდა სამუელის ჯავშნიანი მატარებლით. ამიტომ უწოდებდა მას პროკურატურა „სამუელისტს“.

„გერი იოსებ —სამუელისტი“ — ასე იყო აღნიშნული მამაჩემის ვინაობა.

მამა ორჯერ იყო ბუდაპეშტში. ხშირად მოდიოდა ჩვენთან საბავშვო სახლში სტუმრად. იგი ისეთივე ლამაზი, მხნე და გულადი იყო, როგორც წინეთ. ერთხელ მან შოკოლადი ჩამომიტანა ვენიდან. უჰ, რა გემრიელი იყო!..

როგორც გითხარით, მამა ხშირად მოდიოდა ჩვენთან, მაგრამ არა დიდი ხნით: მას ყოველთვის ეჩქარებოდა...

— ბევრი საქმე მაქვს... რევოლუცია განსაცდელშია, — ლაპარაკობდა იგი.

ერთხელ ბავშვებს მოაკითხეს თავ-თავის მშობლებმა და წაიყვანეს შინ, საბავშვო სახლში კი მხოლოდ თხუთმეტი ბავშვი დავრჩით. არც ამხანაგი არადი მოვიდა იმ დღეს. მარტო ძალუა ბუტკონი დარჩა ჩვენთან. ბავშვებმა მოგვრთეთ ბლავილი და ძალუა ბუტკონს დიდი ენერგია და შრომა დასჭირდა ჩვენს დასამშვიდებლად.

— მართალია, ცუდად არის საქმე, მაგრამ ყველაფერი ჩვენს საბედნიეროდ გადაწყდება... ბუდაპეშტში ეხლა კონტრ-რევოლუცია მძვინვარებს, მაგრამ მალე მოეღება მას ბოლო...

იმ დღეს დუნაიზე ისროდნენ ყუმბარებს სამხედრო გემები — კანონირკები. სროლის ხმა ისე გვესმოდა ჩვენი საბავშვო სახლის ბაღში, თითქოს ყუმბარები ჩვენს ყურთან სკდებოდა.

სალამოს მოვიდა მამა. იგი მეტიხსმეტად დაღლილ-დაქანცული იყო.

— მწარე დღე გაგვიტენდა! არ გეშინოდა, ჟუჟა? მკითხა მან.

— არა, მამილო! — ვუპასუხე.

მაგრამ, სიმართლე გითხრათ, ძლიერ მეშინოდა და განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ისროდნენ.

— მამის შვილია! — სთქვა ძალუა ბუტკონიმ. — მას სრულიადაც არ ეშინია.

ორი დღის შემდეგ ბევრი ბავშვი დაბრუნდა უკან საბავშვო სახლში. ისევ გავმხიარულდით და ისევ უღარდებლობას მივეციით თავი. ერთხელ მოვიდა ამხანაგი არადი შეხვეული ხელით. მან გვიამბო, თუ როგორ დასჭრეს იგი კონტრ-რევოლუციონერებმა.

დედა ყოველ კვირას მოდიოდა ჩვენთან და მე და დედა ერთად ვსეირნობდით ბაღში. როდესაც იგი უკან ბრუნდებოდა, მაგრად ართმევდა ხელს ძალუა ბუტკონის და ეუბნებოდა:

— დიდი მადლობა ჩემი გოგონასადმი ყურადღება-მზრუნველობისათვის!

*). განგრძობა. იხ. „პიონერი“, № 12.

V

ერთ პარასკევს გვიან ღამით მომაკითხა დედამ. ბევრი ბავში უკვე აღრე იყო წაყვანილი. ძალუა ბუტკონი ნერვიულობდა.

ჩემი სატინის ტანისამოსი გასარეცხად იყო მიცემული, მაგრამ მისი ძებნის დრო აღარ იყო. დედა ძლიერ იჩქაროდა. თვალები დასიებული ჰქონდა ტირილისაგან.

ჩვენ დავეშვით მთიდან ძირს და დიდხანს მივიდიოდით. მე ისე დავივალე, რომ კინაღამ დავიწყე ტირილი. როდესაც ჩვენ გავედით ხილზე და ცოტა გავცილდით მას, დედამ დაიქირავა ეტლი, რომლითაც ჩვენ მივედით ერთ-ერთ განაპირა უბნამდე. იმას იქით მეეტლემ აღარ მოისურვა ჩვენი წაყვანა. ჩვენ ჩამოვხტით და ისევ ქვეითად განვაგრძეთ გზა. დიდხანს ვიარეთ...

დაბოლოს, მივედით იქ, სადაც მიწას თხრიდენ, სადაც მუშაობდა წინეთ მამაჩემი... ის ადგილი მაშინვე ვიცანი. იქვე ახლოს ცხოვრობდა ძია ტოლია. და აი, ჩვენც იმასთან მივედით საცხოვრებლად.

იქ გავიგე მე, რომ კომუნისტები გაუნადგურებიათ... იმ ღამითვე გადაწყდარიყო ყველაფერი...

ჩვენ სამი დღის განმავლობაში ველოდებოდით მამას. მაგრამ ის არსად ჩანდა. მეოთხე დღეს დედამ

გადასწყვიტა ქალაქში წასვლა, მაგრამ ქარხანაში ერთ-ერთ მისთვის, რომ არ გამოჩენილიყო იგი ქალაქში: უფრო უარესია თქვენთვისო...

მოხუცი ტოლია ხშირად იტყოდა ხოლმე:

— მე რომ ახალგაზრდა ვყოფილიყავი, მეც წითელი ვიქნებოდი.

ერთხელ ამაზე დედამ უთხრა მას:

— თქვენ, მამაკაცები, სულელები ხართ, ბრძოლის მეტი არა იცით რა!

— არაფერია, ერეი, არაფერი. მხოლოდ კი ვადარჩეს იოსები და ყველაფერი მოგვარდება, — ამხნევებდა დედას ძია ტოლია.

ძია ტოლია ღრმად მოხუცებული იყო. მას უყვარდა ჩიბუხი და თევზაობა.

ერთხელ მას დაეჭირა ბარტყი და მომიყვანა.

ძლიერ კარგი ფრინველი იყო. ერთ ფეხზე ძაფი ჰქონდა მობმული. იგი ძლიერ შემეჩვია და ყოველთვის მხრებზე მაჯდა. მე იგი მოვნათლე და ბეშკა დავარქვი. სიკვდილამდე მიყვარდა საბრალო ჩიტუნია.

და აი, ერთხელ ძია გაშპარმა მისდა უნებურად, სრულიად შემთხვევით დააბიჯა ფეხი ჩემს ბეშკას და ისე დაუმტვრია ძვლები, როგორც ასანთის კოლოფი დაიმტვრევა ფეხ ქვეშ.

პიონერები მიემგზავრებიან ბანაკად

ძია გაშპარას ძლიერ ეწყინა ბეშკას ასეთი ტრადიკული სიკვდილი. მე, რასაკვირველია, უფრო მეტად მეწყინებოდა, მაგრამ ძია გაშპარას მაინც არ დავტაკებოვარ. მე მხოლოდ ვიტყვებ ცოტა ხანს, მაგრამ დედის თანდასწრებით არა. დედასთან მე ყოველთვის ვერიდებოდი ტირილს და არასოდეს არ მიტირნია. ამიტომ დედა ყოველთვის მაქებდა ხოლმე:

— შენ ჰკვიანი გოგონა ხარ, ჩემო ჟუჟა! შენ არასოდეს არ აწყენინებ და არ აწუხებ დედას უბრალო რამესთვის.

ჩვენ მთელი თვე ამაოდ მოველოდით მამას. დედა არაფერს არ აკეთებდა. ცოცხალ-მკვდარივით იყო და თვალი და ყური კარებისაკენ ჰქონდა გამახვილებული. არც ძია ტოლია დადიოდა სათევზაოდ. ერთხელ მის ბადეში თურმე მიცვალებული მოჰყვა თევზის მაგიერ.

— ეხლა ღუნაში მრავლად დაცურავს ადამიანთა გვამები, — უთხრა მან დედას.

ბუდაპეშტში კონტრევოლუციონერები და ბურჟუები განუკითხავად ხვრეტდნენ რევოლუციონერებს. ერთხელ დედასთან მოვიდნენ ქარხნიდან და უთხრეს, რომ მამა პროკურატურაშია, იქ უნახავთ მისი გვარი, იგი — სამუელისტია.

მეორე დღეს ჩვენ გავსწიეთ პროკურატურისაკენ და მთელი დღე ვიყავით ატუზული მისი კარების წინ, მაგრამ ვერაფერი ვერ გავიგეთ. საღამოს დავბრუნდით შინ და მეორე დღეს მხოლოდ დედა წავიდა, მე კი გულის ფანჯრალით მოველოდი მის დაბრუნებას: მეშინოდა მოტანილი ამბის გაგების. საღამოთი დედა დაბრუნდა და სთქვა:

— ის იქ არის. ხვალ გადაიყვანებენ ვაცში; მას არ გაასამართლებენ.

ამ დღიდან ხშირად დავდიოდით ვაცში.

ერთხელ ჩვენ, როგორც იქნა, ველირსეთ მამის ნახვას. იგი ძლიერ გამხდარი იყო. დედა ევედრებოდა, რომ არ გაჯიუტებულიყო და არ ეჩხუბნა ჟანდარმებთან.

— ამით მხოლოდ გააფუჭებ შენს საქმეს და ჩვენც დავიღუპებით.

მამამ დიდხანს უსმინა დედას მუდარას და შემდეგ უთხრა:

— ეს ხედმეტია, ჩემო ერუი! თუ მე ციხეში მიწერია სიკვდილი, დეე, მოგვკვდე ღირსეულად, პროლეტარულად. შენ ნულარ იღარდებ ჩემზე, ჩემო ერუი!

დედამ ამიყვანა ხელზე და ამწია მალლა რკინისბადიან სარკმელთან, რომლიდანაც გამოყოფილი ჰქონდა მამას თავი. მამამ ჩამოკცნა, მაგრამ დედას კოცნა ვერ მოაწრო, რადგან იგიც გარეკეს სხვებთან ერთად ოთახის შუაგულისაკენ.

ამის შემდეგ ჩვენ მთელი თვის განმავლობაში არ ვყოფილვართ ვაცში. სამაგიეროდ გაფაციცებით ვადვენებდით თვალს გაზეთებს. გვინდოდა გავგვეგო, თუ როდის იქნებოდა მამას გასამართლება. მაგრამ ამაოდ.

როდესაც დახამორდა და თოვლით დაიფარა დედამიწა, ჩვენ ისევ გავწიეთ ვაცში. დედა დადიოდა კანცელარიებში, მაგიდიდან მაგიდასთან და ეკითხებოდა ყველას, თუ სად იმყოფება სამუელისტი იოსებ გერი.

— დრო არა გვაქვს შენთვის ცნობის მოსაცემად, — უპასუხა მას ქერაულვაშებიანმა ჟანდარმმა.

დედამ დაუწყა მას ხვეწნა:

— ჩვენ ხომ შორიდან ვართ მოსული და ისიც ბავშვიანად...

— გაეთერთ აქედან!.. — დაიღრიალა ჟანდარმმა. როცა გარეთ გამოვედით, ერთ ქალს შევხვდით და იმან გვითხრა:

— გუშინწინ ჩამოახრჩვეს!..

როდესაც გონს მოვიდა, დედამ ამოილულლულა:

— საქმის გარჩევა?

— გარჩევა?... რა გარჩევა, რისი გარჩევა... — ამოიოხრა ჩვენს უკნიდან მოხუცმა და იქვე კიბეზე ჩამოჯდა.

მოხუცი ცხარე კრემლებით სტიროდა.

იმისი შვილი გუშინწინ ჩამოუხრჩვიათ...

— ვინ იყო იგი?

— სამუელისტი!..

ამ დროს კარებიდან გამოვიდა ერთი ჟანდარმი და გამოკიდა გარეთ რალაც სია.

ყველა ამ სიის ირგვლივ შეჯგუფდა.

ჟანდარმი განშორდა ჯგუფს. შემდეგ შემომხედა და მკითხა:

— შენ ვინ გინდა?

— ჩვენ მოვედით სამუელისტი იოსებ გერის სახახვად...

ჟანდარმმა გაიხედა მის მიერ გამოკიდებული სიისაკენ და გაიცინა:

— როდესაც ხელმეორედ იქნება კომუნა ბუდაპეშტში, მაშინ ნახავ! მიპასუხა და წავიდა.

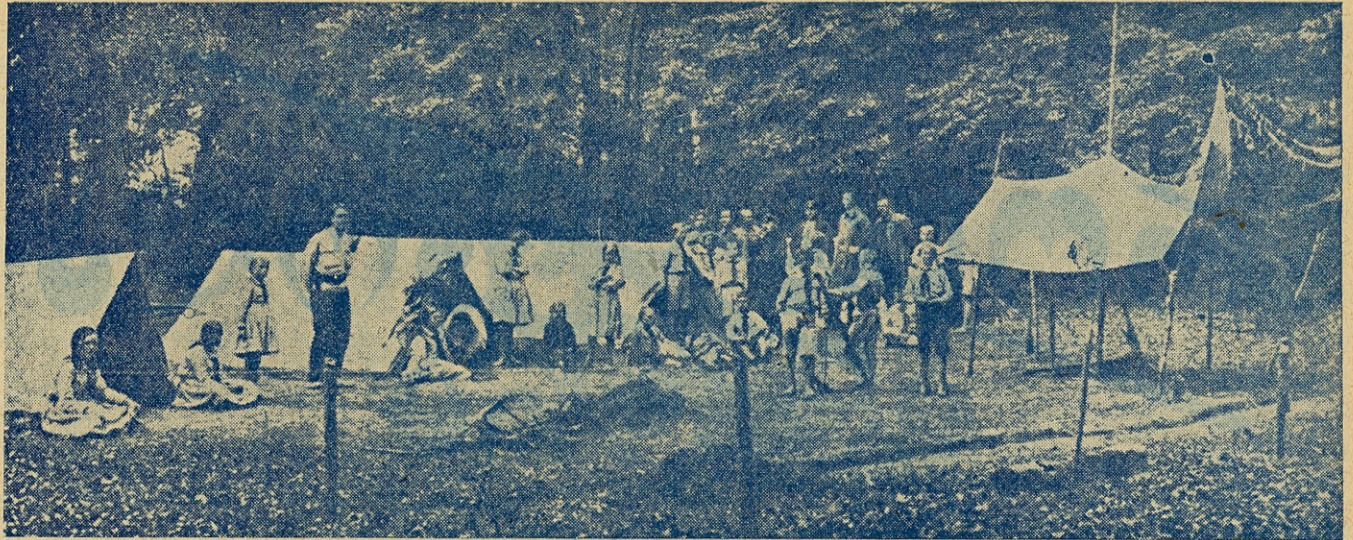
დედამ იკითხა, თუ რა ქალაქი გამოკიდეს.

— ეს ჩამოხრჩობილთა სიაა.

ამის გაგონება და დედაჩემის უგრძობლად დაცემა ერთი იყო.

— დაობლდი, ჩემო ჟუჟა, დაობლდი!.. — ტიროდა დედა და, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, გაჰყვიროდა: — იგიც ჩამოუხრჩვიათ, ჩემი იოსები!

როდესაც ძია ტოლიამ გაიგო ეს ამბავი, ჯერ პირჯვარი გადისახა და შემდეგ შეუკურთხა მდიდრებს

პიონერები უკვე მოეწყვენ ბანაკად

და მებატონეებს. იმ ღამეს იგი ისევ სათევზაოდ წავიდა.

დღეა ავად გახდა.

ბევრს გვეხმარებოდა ჩვენ ძია ტოლია. ხანდახან დედაჩემიც მიდიოდა ბუდაპეშტში თევზის გასასყიდლად.

ერთხელ ძია ტოლიამ გადმოგვცა, რომ იხსნება ცემენტის ახალი ქარხანა და იქ სჭირდებათ მუშები. დედა წავიდა იმ ქარხნის კანტორაში და იქ შემთხვევით შეხვედროდა ამხანაგ გაშპარას. მას ეთქვა დედასათვის, რომ იმათ, ვინც რეგისტრაციაში არიან გატარებულნი, უკანასკნელ რიგში იღებენო (მე დამავიწყდა მეთქვა, რომ მე და დედაჩემი ყოველკვირა უნდა გამოგვცხადებულიყავით ჟანდარმერიაში რეგისტრაციაში გასატარებლად).

ძია გაშპარა სხვისი სახელით შესულა ქარხანაში. ძია გაშპარა და დედა დიდხანს მსჯელობდნენ იმაზე, თუ როგორ მოეხერხებიათ დედაჩემის მიღება ქარხანაში სამუშაოდ. ისინი ბევრს ლაპარაკობდნენ მამას შესახებაც. ამხანაგი გაშპარა ყოველთვის ქება-დიდებათ იხსენიებდა მას და ლაპარაკობდა, რომ თითქმის გაზეთებშიაც კი აღნიშნულია, თუ როგორ მამაკურად, გმირულად იქცეოდა მამა. როცა აპყავდათ სახრჩობელაზე, იგი ყვიროდა:

— გაუმარჯოს საბჭოთა ხელისუფლებას!

ჯალათს ისე შეეშინდა მისი, რომ თოკი ვერ მოაბა კისერზე...

მე ძლიერ გამიხარდა ამხანაგ გაშპარას ნახვა. მან გაამხნევა და გამოაცოცხლა დედაჩემი. მასთან საუბრების შემდეგ დედა თითქოს გამოკეთდაო.

იგი ლაპარაკობდა:

— თუმცა დამარცხდა კომუნა, მაგრამ ეს დროებითია, რადგან ბურჟუები და მათი დამქაშები დიდხანს ვერ იბოგინებენ. არსებობს საბჭოთა რუსეთი! გერმანიაშიც მალე იქნება მეორე რევოლუცია.

მე გეოგრაფიიდან ვიცოდი, რომ გერმანია თავისი სიდიდით მეორე სახელმწიფო იყო ევროპაში, და ძლიერ მახარებდა ის ამბავი, რომ გერმანიაში კიდევ მოხდებოდა რევოლუცია

არ ვიცი როგორ, რა გზით, მაგრამ გაზაფხულზე დედაჩემიც წავიდა სამუშაოდ ცემენტის ქარხანაში. იგი ძლიერ ახლოს იყო დუნაისთან და ჩვენი საცხოვრებელი ადგილიდან. ქარხნის ზევით ცა მუდამ გაშავებულია კვამლისაგან. მე დიდხანს გავცქეროდი ქარხნის საკვამლე მილებს, იმათგან ამომავალ რუხი ფერის ბოლს და ვფიქრობდი: აი, იქ მუშაობს დედაჩემი, რომელსაც სლამოობით უკვე დააწყებინა სისხლით ხველება.

ძია ტოლია ცხოვრობდა სოფლის განაპირას, პირდაპირ ციცაბო ნაპირზე. ვიწრო კიბეებით ეშვებოდა გზა მდინარეში, სადაც იდგა ძია ტოლიას ნავი. სახლის წინ იდგა უზარმაზარი ფარდული, რომელშიც ინახებოდა სხვადასხვა იარაღი მიწის სათხრელად.

ძია ტოლიას სახლიდან ისე მოჩანდა ბუდაპეშტი, თითქოს ხელისუფლებათ. ბუდა — მდინარის მარჯვენა ნაპირზე და პეშტი — მარცხენაზე. მე მიყვარდა. ცქერა ბუდაპეშტისაკენ მიმავალი გემებისათვის, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ისინი უახლოვდებოდნენ ქალაქს და როდესაც სირენა პირველად ჩვენი სახლის პირდაპირ აყვირებოდა. ძლიერ კარგი იყო იქ ზაფხულობით“.

მ. ზასი

(შემდეგი იქნება)

პიონერები ხელსაქმეს სწავლობენ

გათენებამდე მორჩენ ყველაფერს. გააკრეს ყველა აფიშა და შინ უვნებლად დაბრუნდენ. როცა გათენდა და მზე ამოვიდა, ქუჩებში ატყდა ჩოჩქოლი, გახელებული დარბოდენ ჟანდარმები და გაკრულ აფიშებს ახევედენ.

როცა ქალაქის განაპირას სამსონი უკანასკნელ აფიშას აკრავდა, თურმე მას ამ დროს იქვე უთვალთვალებდა ცალთვალა და ნაცრისფერყელსახვევიანი კაცი.

დღით სამსონი გავიდა ოთახიდან და სახლში საჭმელ-სანოვაგე მოიტანა, დედა კი ამ დროს წითელ დროშაზე აქარავდა სიტყვებს.

„გაუმარჯოს პირველ მაისს, მშრომელთა დღესასწაულს“.

— ყოჩაღ, ლექსო, ყოჩაღ! წაგიყვან დღეს მაისობაზე! — უთხრა მამამ ლექსოს, როცა უკანასკნელმა გამოიღვიძა.

ლექსოს სიხარულისგან უნდოდა ეცეკვა.

როცა გამოვიდენ ისინი ბინიდან, იქვე ვილაც ცალთვალა კაცი შეამჩნიეს, რომელიც სწრაფად მიიმალა.

ლექსო მიდიოდა და თან მიჰქონდა ქალაქში გამოხვეული პური. ისინი ქალაქ გარეთ გავიდენ, სადაც ხეები და მწვანე ბალახები ხარობდა.

ხევის გადაღმა ტყეში ერთ მინდორზე თავი მოეყრათ მუშებს. აქა-იქ დაესოთ წითელი დროშები. სამსონმა გაშალა თავისი დროშა და ააფრიალა. მუშები საუბრობდენ, იცინოდენ, ხმაურობდენ, ზოგი იმუქრებოდა და ქალაქზე ლაპარაკობდა.

— ლექსო, შენ აცოცდი აი ამ ხეზე და იქედან ათვალდიერე, ხომ არ მოდიან კახაკები. თუ რამე შენიშნო, გვაცნობე.

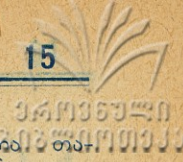
— კარგი, მამა, — უპასუხა ლექსომ და სწრაფად აცოცდა იქვე ხეზე.

კრება დაიწყო. ლექსოს მამა ხელების ქნევით გაცხარებით ლაპარაკობდა:

— ამხანაგებო! ჩვენი ცხოვრება მეტად მძიმეა, ჩვენ ვცხოვრობთ ნესტიან სარდაფებში, ვმუშაობთ დილიდან გათენებამდე! თავადები, მეპატრონეები კი დასეირნობენ ეტლებით, ავტომობილებით, დილიდან საღამომდე დროს უქმად ატარებენ. ჩვენ უნდა ვიბრძოლოთ ამ უსამართლობის წინააღმდეგ, რომ შევიმსუბუქოთ ცხოვრება. დღეს პირველი მაისია. ჩვენ დარაზმულად უნდა გამოვიდეთ და ვიბრძოლოთ უკეთესი ცხოვრებისთვის.

— გაუმარჯოს პირველ მაისს! ვიბრძოლოთ, ვიბრძოლოთ! — გაისმა ხმები, როცა სამსონმა სიტყვა დაამთავრა.

— კმარა მონობა, გაუმარჯოს მუშათა მოძრაობას, პირველ მაისს...

*
* *

ლექსო მალალი ხის კენწეროზე იჯდა. იქვე რალაც ფრინველის ბუდე იყო, რომელშიც პატარა კვერცხები ეწყო.

ის ხან ბუდეს ათვალიერებდა და ხან აქეთ-იქით იცქირებოდა. უცებ შენიშნა შორს რალაც ნისლი, რომელიც თანდათან ახლოვდებოდა და ძალაუვნებურად დასტვინა.

ერთი მუშა იმ წუთშივე ხეზე ახობდა და მალ-ლიდან გადახედა ხეეს, საიდანაც ეს ნისლი მოდიოდა, დააკვირდა კარგად და წამოიძახა:

— ამხანაგებო, ყაზახები! დავიშალოთ, საჩქაროდ დროშები დავკეცოთ, ყოველი შემთხვევისათვის მოამზადეთ იარაღიც აბა, წინ, თამამად.

ამ დროს ყაზახები ახლოს იყვნენ. თავადი ორბელიანი მხიარულად მოუძღვებოდა მათ თეთრ ცხენზე გამოქიმული და თან ესაუბრებოდა თავის ქვეშევრდომ ოფიცერს.

— ძლიერ ყოჩალი ბიჭი არ არის ეს ცალთვალა?!

ათი წუთის შემდეგ ისინი უკვე იმ ადგილას იყვნენ, სადაც მუშების კრება იყო.

მუშები გარბოდნენ იმ იმედით, რომ საფრთხე აიცილეს, მაგრამ უცებ ხევთან მათ წინ გადაეღობა ცალთვალა კაცი, რომელიც ჯაშუში იყო, და რამდენიმე ყაზახი. ატყდა სროლა. ყაზახებმა იწიშვლეს ხმლები და დაერივნენ მუშებს. ძია რაქედნს ვილაცამ ესროლა ისე, რომ ის იქვე უსულოდ დაეცა. სამსონმა იძრო ნაგანი და პირდაპირ გულში დაახალა

თავადის მხლებელს. ლექსოს მამას ესროლა ვაღმა.

— დახოცეთ, მოკალით ამ წუთშივე ეს ძალები!

სამსონი მწვანე მოღზე გაშლართული ეგლო მკვდარი. თავადი არ ცილდებოდა კიდეც და ცხენით თელავდა მას.

მრავალი მუშა გალახეს და დაასახიჩრეს, იქვე მრავალი შეპკრეს და ქალაქისაკენ წაიყვანეს. ვილაცამ ლექსოსაც გააწნა სახეში მათრახი. პატარა ბიჭი უგრძობლად და გასისხლიანებული ეგლო აყვავებული ალუჩის ძირში.

ყაზახები ცოტა ხნის შემდეგ დაიძრნენ და თან წაიღეს მკვდარი ოფიცერი.

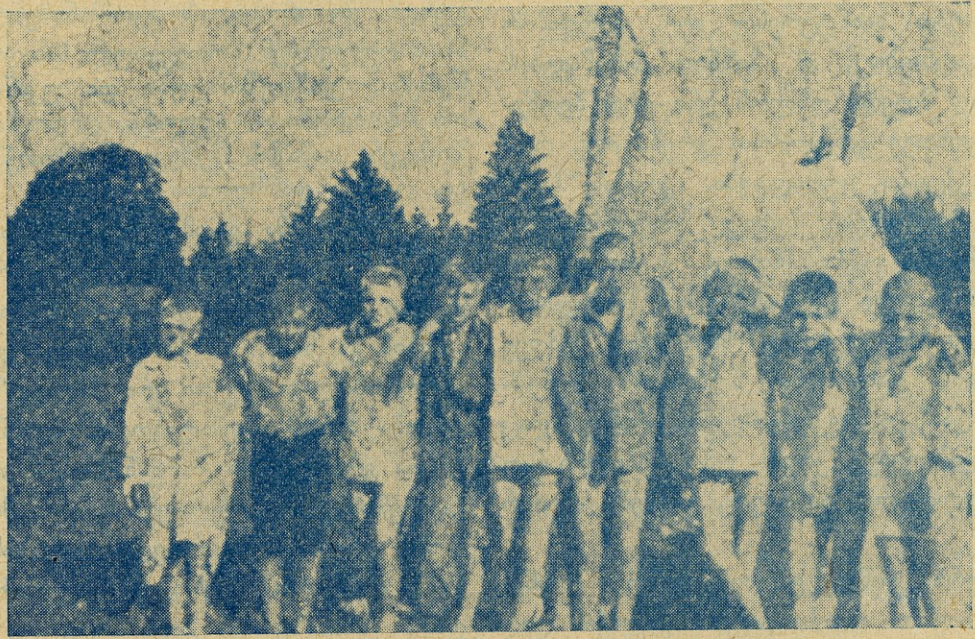
ლექსო მხოლოდ სალამოხანს მოვიდა გონს, წამოდგა ზეზე, მივიდა მკვდარ მამასთან, დაემხო გულზე და აცრემლებულმა დაუწყო კოცნა, მერე აიღო იქვე დაგდებული დროშა და სთქვა:

— ძვირფასო მამა, ფიცს გაძღვე: რომ გავიზრდები, სამაგიეროს გადავუხდი ამ არამზადებს! მე ჩემივე ხელით მოვკლავ შენს მკვლელს...

სალამოვდებოდა. მზე ჩადიოდა, და დასავლეთი სისხლისფრად იღებებოდა. ტყეში წვებოდა ლურჯი ბინდი...

გათავდა მაისის დღე, ქალაქისაკენ მიმავალ გზაზე კი ალუჩები ჰყვავდა, რომლისგან თეთრი ფიფქები ცვიოდა. ლექსო ნახევრად ცრცხალ-მკვდარი ძლივს მიდიოდა შინისაკენ. ქალაქი შორიდან ათასფრად ბრჭყვინავდა.

3. მაგერი.

დანის პიონერები ბანაკად

როგორ ცხოვრობენ და მუშაობენ პიონერები

ახლახან ბავშთა სავითარებო მიძრაობის ბიურომ ჩაატარა სკანდინავიის ქვეყნებში ნაციონალური კონფერენციები. ამხანაგმა ერნსტმა, რომელმაც იმოგზაურა ამ ქვეყნებში, შემდეგნაირად აგვიწერა იქაური პიონერ-ორგანიზაციების მდგომარეობა:

„ნორვეგიის წარმომადგენლობამ ბერლინში ალბათ იგრძნო, რომ მე კომუნისტი ვიყავი და არ მომცა ნორვეგიაში შესვლის უფლება. ამის წყალობით მე მოვხვდი ოსლოში (ნორვეგიის დედაქალაქია) დაგვიანებით.

დავიწყე იქაური ორგანიზაციების გაცნობა.

როგორც გამოვარკვეე, ორგანიზაციაში სუსტად სწარმოებს პოლიტიკური მომზადების საქმე, არ სწარმოებს არავითარი მუშაობა ბურჟუაზიული სკოლის და ბავშთა ექსპლოატაციის წინააღმდეგ. სამაგიეროდ ბევრ ღროს ანდომებენ საუბრებს, ცეკვა-თამაშს; მიუხედავად ამისა, გამოირკვა აქტიური პოლიტიკური მუშაობის ნიშნები (უპატრონო ბავშვების მოთხოვნები, ბრძოლა სკოლებში საუზმეებისათვის), მაგრამ, რაც მთავარია, პარტიის წევრებს კარგად აქვთ შეგნებული პიონერული ორგანიზაციის მნიშვნელობა.

ჩემთვის მეტად საინტერესო იყო პირდაპირ ორგანიზაციის გაცნობაც; ამ მიზნით ამხანაგების გაუფრთხილებლად მივედი ოსლოს ერთ-ერთ პიონერულ კრებაზე, ვთხოვე განეგრძოთ კრება ისე, რომ ჩემთვის არ მოექციათ ყურადღება. კრებას ხელმძღვანელობდნენ პიონერები. პირველ ყოვლისა, წაიკითხეს წინა კრების ოქმი, შემდეგ გაარჩიეს საკითხი ბავშთა მომავალი დღესასწაულის სამზადისის შესახებ, დაარიგეს ბილეთები და სხვა, ამის შემდეგ წაიკითხეს გაზეთის უახლოესი ნომრიდან შენიშვნები და მკრე დაიწყო ცეკვა-სიმღერა. რამდენადაც შემეძლო მივმხვდარეყავი, კრება, რაც ტიპიური იყო ოსლოს პიონერული კრებებისათვის, ბავშვებს ძლიერ აკმაყოფილებდა.

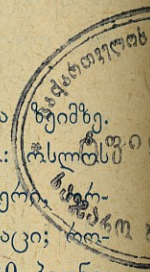
ნაციონალური კონფერენციის გამო, პიონერებმა მოაწყვეს ბავშთა დღესასწაული ქალაქის დიდ დარბაზში. სხდომის შემდეგ ყველა დელეგატი პიონერული ორგანიზაციის თანხლებით გაემართა

ნერული ორგანიზაციის თანხლებით გაემართა დნელი დასაჯერებელია, მაგრამ ეს ასე იყო: პიონერ-ორგანიზაციაში ითვლება 80 პიონერი, კესტრში კი მონაწილეობას იღებდა 150 კაცი; გორც გამოირკვა, ორგანიზაციაში მხოლოდ 20 პიონერი იყო, 30 ბავშვი—სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის წევრები და სხვა 100—შეუკავშირებელი ბავშვები. ეს ორგანიზაცია დახმარებას იღებს პროფკავშირებისაგან, ხელმძღვანელობას კი კომუნისტური პარტია უწევს, ის სარგებლობს პოპულარობით არა მარტო ბავშვებს შორის, არამედ დიდებშიც.

დღესასწაულში მიიღო მონაწილეობა 400 ბავშვი, მათში 200 მოზრდილმა. ზემის ყველაზე საინტერესო მომენტი იყო რუსული პიონერულ-ორგანიზაციების მისალმების კითხვა და დროშის გადაცემა ჰაზბურგის პიონერებისადმი.

ზემის მთელი პროგრამა თითქმის მთლიანად ჩატარებულ იქნა პიონერების ძალებით. პროგრამაში შედიოდა პატარა პიესა, ორგანიზაციის გამოხსენება, სიმღერა და სხვა. დაახლოებით ეს გაგრძელდა სამ საათს, რომლის შემდეგ დარბაზიდან გატანილ იქნა სკამები და გაიმართა ცეკვა... შემდეგნილ იქნა ორი გუნდი და როიალის აკომპანიმენტის ქვეშ ყველანი ასრულებდნენ ნორვეგიულ სანახო ცეკვას. პიონერები, კომკავშირელები და უკანასკნელად კი მათი მშობლებიც—ყველანი დიდი სიამოვნებით თამაშობდნენ. თამაშის შემდეგ წარმოთქმულ იქნა სიტყვა, რითაც დასრულდა ზემიც.

ამხანაგებმა ვადმომცეს, რომ ასეთი დღესასწაულები ხშირად იმართება, თურმე, რაც დიდი წარმატებით ტარდება. მე მოვისურვე სოფლის ორგანიზაციების გაცნობა. ამისათვის ჯერ გემით და შემდეგ ავტომობილით ჩავედი ერთ სოფელში, სადაც მოსახლეობა 2,500 ადამიანს შეადგენდა. პიონერული ორგანიზაცია ერთადერთი ორგანიზაციაა ამ რაიონში. მისი გავლენის ქვეშ იმყოფება მთელი მოსახლეობის ბავშვობა. კრებაზე მოგროვდა ბავშვების დიდი რიცხვი; საქმე ისაა, რომ უცხოელი სტუმარიც აინტერესებდათ; კრებაზე არ იყო არცერთი კომკავშირელი, რადგან მათთვის დანიშნული იყო კრება საღამოსათვის.

დარბაზში რომ შეველი, სიხუმე ჩამოვარდა; თავ-
მჯდომარემ გახსნა კრება და პირველად სიტყვა მე მომ-
ცა; კრების შემდეგ მე მომიხდა ბავშვებთან ერთად
ცეკვა; წამოსვლის დროს, როცა ავტომობილში
ვჯდებოდი, ბავშვები გარს შემოხვეული შემომძახო-
დნენ: „გადაეციოთ სალამი გერმანელ ბავშვებს“, „გადა-
ეციოთ სალამი საბჭოთა კავშირის ბავშვებს“.

შვედელ ანხანაგებს უკეთ მოემზადებიათ კონ-
ფერენცია. როცა ჩავედი მათთან და ვკითხე
რეზოლუციების შესახებ, მათ მიპასუხეს, რომ ეს
რეზოლუციები დიდი ხანია გადაბეჭდილია და და-
მზადებული. მე კმაყოფილი დავრჩი, მაგრამ როცა ეს
რეზოლუციები გადავთარგმნინე და წავიკითხე, იგი
არ აღმოჩნდა დამაკმაყოფილებელი. გამოიკვია, რომ
ეს რეზოლუციები სამი წლის წინ შედგენილი
ყოფილა და ის საფუძვლად უნდოდათ დაედება 1928
წლისათვის. რასაკვირველია, ამის შემდეგ მუშაობა
ხელახლა მოგვიხდა.

შვეციის ყველაზე საუკეთესო პიონერ-ორგანი-
ზაციად ითვლება სტოკჰოლმის ორგანიზაცია. უკა-
ნასკნელ დროს კოლექტივების რიცხვი საგრძნობ-
ლად გაიზარდა (ორიდან რვაშდე ავიდა, 180 წევ-
რით). სტოკჰოლმში არსებობს აგრეთვე ორი სასკო-
ლო უჯრედი.

ნაციონალური კონფერენციის ცოტა ხნის
შემდეგ სტოკჰოლმში ჩატარებულ იქნა სასკოლო
კონფერენცია, რომელზედაც წარმოდგენილი იყო
20 სკოლა.

ოქტომბერში ერთი კვირის განმავლობაში ტარ-
დებოდა კამპანია პიონერების სიებში ჩაწერის სასარ-
გებლოდ. ამ კამპანიის დროს სტოკჰოლმში გაყიდულ
იქნა 800 პიონერული გაზეთი. სტოკჰოლმის პარ-
ტიულ გაზეთთან არსებობს კვირეული პიონერული
გაზეთი, რომელსაც რედაქტორობენ თვითონ ბავშვ-
ები. მოწესრიგებულია აგრეთვე მეთაურების მზადების
საქმე. უკვე დაარსებულია სკოლა მეთაურებისათვის,
სადაც იკრიბებიან კვირაობით და მეცადინობენ 5
საათის განმავლობაში; სკოლის მსმენელების რიცხვი
8—15 კაცი.

სტოკჰოლმის ერთ-ერთი ორგანიზაციის დათვლიე-
რებამ დამარწმუნა, რომ აქ ცოცხალი მუშაობაა. ისი-
ნი დამოუკიდებელნი არიან, თავად უძღვებიან კრე-
ბებს, ამბობენ სიტყვებს, შემოაქვთ წინადადებები;
საერთოდ, ძლიერ დანტერესებული არიან თავისი
ორგანიზაციით.

ერთხელ სტოკჰოლმის ერთ-ერთი კოლექტივის
კრებაზე ვნახე ცოცხალი გაზეთის რეპეტიცია; რო-
ცა გამოვკითხე მათ, თუ საიდან იციან ცოცხალი

გაზეთის შესახებ, მიპასუხეს: წავიკითხეთ
რინის წერილი ცოცხალის გაზეთის შესახებ საერთა-
შორისო ჟურნალში „პროლეტარული ბავში“ და
გადავწყვიტეთ მისი განხორციელება; ის, რაც მე
ვნახე, უსათუოდ კარგი საქმის დასაწყისი იყო. მთელ
შვეციაში სულ მხოლოდ 45 კოლექტივია, 1500
წევრით. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ეს ორგანიზაცია
სუსტია. ასე, მაგალითად, შვეციის მეორე ქალაქში,
გეტებორში, ჩვენ გვყავს 100 პიონერი იმ დროს,
როცა ამავე ქალაქში 200 ბოისკაუტია. ქ. მალნოში
სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაცია აერთიანებს
1000 ბავშვს, ჩვენ კი—მხოლოდ 50, სამაგიეროდ,
ჩვენი ორგანიზაციები იმყოფება თითქმის ყველა ქა-
ლაქში.

ჩვენ გვაქვს რამდენიმე კოლექტივი სოფლადაც.
ქ. ფრონეს ერთ-ერთი პიონერ-კოლექტივის მე-
თაურმა გადმომცა საინტერესო ცნობა მათი მუშაო-
ბის შესახებ. ამ ქალაქში ცოტაა პარტიის წევრები,
სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაცია კი ძლიერია;
მიუხედავად ამისა, პიონერ-კოლექტივი დიდი პოპუ-
ლარობით სარგებლობს, სოციალ-დემოკრატებმა კი
ვერ შესძლეს თავისი ბავშვთა ჯგუფის შექმნას.

მიუხედავად იმისა, რომ სასჯელიც კი შემოი-
ღეს, ბავშვები სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციი-
დან გადმოდიოდნენ პიონერებში. ამჟამად პიონერ-
ორგანიზაცია დაშლას უქადის რელიგიურ ორგანი-
ზაციას, რომელიც ერთადერთი ორგანიზაციაა ამ
რაიონში, პიონერული ორგანიზაციის გვერდით.
მათი 40 წევრიდან 10 უკვე გადმოვიდა პიონერულ
ორგანიზაციაში. როცა მღვდელმა ეკლესიაში წირვის
დროს აგინა პიონერები, იმ დღეს 5 კაცი კიდევ მო-
ცილდა მათ ორგანიზაციას.

ნაციონალურ კონფერენციაზე მონაწილეობას
იღებდა 35 დელეგატი შვეციის ყველა ოლქიდან.
კონფერენციაზე მხურვალედ ირჩეოდა საკითხები
შვეციაში ბავშვთა მოძრაობის შესახებ. კრება გაიყო
ორ ჯგუფად; ერთი იცავდა იმ მოსაზრებას, რომ
პიონერები რაც შეიძლება ნაკლებად უნდა იყვნენ
ჩაბმული პოლიტიკაში, უფრო მეტად კი ცეკვა-თა-
მაში და სხვა, რომ არაა საჭირო მტკიცედ ჩამოყა-
ლიბებული კავშირი, მეორე ჯგუფი მეორე უკიდუ-
რესობაში ვარდებოდა და თხოულობდა, რომ პი-
ონერ-ორგანიზაცია გადაექციათ წითელი ბოისკაუტე-
ბის ორგანიზაციად. მაგრამ საბოლოოდ შეთანხმდნენ
ჩემს მიერ წამოყენებულ რეზოლუციაზე.

ნაციონალური კონფერენცია შვეციაში საკ-
მაოდ ცოცხლად და დამაკმაყოფილებლად ჩატარდა,
რის შედეგებს მომავალში უნდა ველოდეთ.

ვინ არის ნობელი და ჩისტვის გაფრინდა კოლიუსისაკენ?

უკანასკნელი ორი თვის განმავლობაში ჟურნალ-გაზეთებში უოველდღე თავსდება ცნობები, რომ დირიჟაბლ „იტალიას“, რომელიც მიფრინავდა ჩრდილოეთის პოლიუსისაკენ, უბედურება შეემთხვა, დაიმსხვრა და სსვა.

საინტერესოა ვიკითხოთ, რისთვის მიფრინავდა გენერალი ნობელი დირიჟაბლით ჩრდილო პოლიუსისაკენ?

ნობელი და მისი ფრენის მიმართულება.

აიღეთ გლობუსი, რომელიც დახატა ჩვენს სხანთ გვიხატავს ჩვენს დედამიწას და შეხედეთ მის უკიდურეს „სუეთა“ ნაწილს. იქ თქვენ დაინახავთ ჩრდილოეთის პოლიუსს. აგრეთვე შენიშნავთ, რომ ამ პოლიუსსე გადასვლით, ამ მუდმივი უინულების სამეფოს გადალახვით შეიძლება ევროპის და ამერიკის უფრო დახლოება, რადგანაც ის ვეელასე უმოკლესი გზაა.

ამგვარად, ნობელს ექსპედიციის ერთ-ერთი ამოცანა იყო—გამოეკვლია ასეთი მოკლე გზით ევროპასა და ამერიკას შორის გადაფრენის შესაძლებლობა.

მაგრამ ეს ძიხანი მხოლოდ ერთ-ერთი იყო. ჩრდილოეთის პოლიუსი და მთელი პოლიარქული მხარე, რომელსაც „არკტიდა“ ეწოდება, სრულიად გამოუკვლეველია და მეტად საინტერესოა მეცნიერებისათვის.

პოლიუსის მახლობლად თავს იურის ცივი ჭაერის უამრავი მარაგი. შემდეგ იქიდან ცივი ჭაერი მოისწრაფის უფრო სამხრეთის ქვეყნებისაკენ, სადაც სცვლის ამინდს და ჭავას.

ამგვარად, არკტიდა წარმოადგენს თითქმის „ჭავის ფაბრიკას“ და ამ „წარმოების“ საიდუმლოებაში ჩახედვა, რასაკვირველია, მეტად საინტერესოა.

„იტალიის“ გამკსავრება ამ მიმართულებით პირველი არ არის. მის გაფრენამდე ჯერ კიდევ მეცნიერებმა გაითვალისწინეს ის დიდი მნიშვნელობა, რომელიც აქვს მოკლე გზას ევროპასა და ამერიკას შორის; ეს გზა გადადის ჩრდილოეთ პოლიუსსე; ისტორიამ იცის მთელი რიგი ცდები არკტიდის სღვით დაპრობისა.

პოლიარქული ოკეანე—მიუწვდომელი მხარეა სასღვაო გემებისათვის, მით უმეტეს მაშინ, როდესაც ეს უსარმასარი სივრცე, 2¹/₂ მილიონი კვადრატული კილომეტრი, ე.ი. მთელი ევროპის მოედნის მეოთხედი, უცნობია მეცნიერებისათვის.

ცხადია, რომ ერთადერთი მოკლე გზა ამერიკისაკენ არკტიდის მიმართულებით მდებარეობს—და ეს გზა ვეელასე უმოკლესი გზაა ევროპასა და ამერიკას შორის.

თანამედროვე მოგსაურობის პირობებში ლენინგრადიდან სან-ფრანცისკოში (ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებული შტატების ნავსადგური) ვლადივოსტოკის გზით მოგსაურობას 28 დღე სჭირდება. გზას ლენინგრადიდან ატლან-

ტიის ოკეანით ნიუ-იორკამდე 15 დღე უნდა, ჩრდილოეთ ჰოლიუსის მხრით გადაფრენით კი მხოლოდ სამი დღე სჭირდება. თავისთავად ცხადია, რომ გზის ასეთი ეკონომიკისათვის მეცნიერება იბრძოლებს. მეცნიერება ეოველგვარი საშუალებით ცდილობს დაიჭროს ჩრდილოეთის უინულის და თოვლის ქვეყანა და ამ მიმართულებით დააწესოს საჭაერო მიმოსვლა ევროპასა და ამერიკას შორის.

დირიჟაბლი „იტალია“ ერთ-ერთი რუსი იყო, რომელიც მეცნიერებამ გაგზავნა ჩრდილოეთ ჰოლიუსის დასაპრობად.

როგორ მოხდა ნობილეს გამგზავრება და მისი დირიჟაბლის უბედურება?

გენერალი ნობილე იტალიელი მკვლევარია, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა ჩრდილო ჰოლიუსის გამოკვლევა. ამ ექსპედიციის მხადებამ დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია მთელ მსოფლიოში. მისები ექსპედიციისა მკაცრი საიდუმლოებით იყო მოცული, ნობილეს აუარებელი წყრილა მოხდიოდა ექსპედიციაში მონაწილეობის მისაღებად

ჰოლიუსისაკენ გაფრინდა მხოლოდ 19 კაცი.

კენიგსბეიდან ექსპედიცია გემით „ჩიტა დი მილანო“, რომელსედაც 270 კაცი—დამხმარე ჰირი—იყო, შვიცბერგენისაკენ გავიდა.

შვიცბერგენი იყო ის ბაზა, საიდანაც უნდა ეწარმოებია ნობილეს ჩრდილოეთ ჰოლიუსისა და მის ახლო მდებარე ზონის დასვერვა.

მისანი ამ ექსპედიციისა, თანახმად იმ ცნობისა, რომელიც გამოაქვეყნეს ცნობილმა მკვლევარმა ფრიტიოფ ნანსენმა და სვერდრეჭუმმა, მდგომარეობდა არკტიკის (ჩრდილო დედამიწის) მეტეოროლოგიური ჰირობების შესწავლაში. სწორ მეცნიერულ დაკვირვებებს უნდა მიეცათ საშუალება ამინდის წინასწარმეტყველებისა აბსოლუტური სისწორით.

მეორე დასასვერავი გაფრენის დროს ლენინის მიწისკენ ნობილემ გაიარა თავისი დირიჟაბლით 1.000 კილომეტრამდე და უნდა დაშვებულყო ლენინის მიწასე. ეს არ

მოხერხდა, რადგან ხშირი ნისლი ხელს უშლიდა მიწასე დაშვებას.

მესამე გაფრენა მოხდა ჰირდანირ ჰოლიუსისაკენ. დირიჟაბლი „იტალია“, რომელიც მთელი საათი დასტრიალებდა ჩრდილო ჰოლიუსს, მძიმე დაზიანების გამო იშულებული შეიქნა დაშვებულყო მიწასე. დაშვების დროს მსუბუქად დაშავდა თვითონ ნობილე და მისი ორი თანამგზავრი. რადგან ექსპედიციას თან ჰქონდა რადიოსადგური, მათ საშუალება მიეცათ ეცნობებიათ თავისი ბედი მსოფლიოსთვის.

საბჭოთა კავშირის თავდაცვა-ავიაციის სასოგადოებამ შეიმუშავა მთელი რიგი ზომები „იტალიის“ დასახმარებლად. ფრანციოსების მიწის რაიონში გაგზავნილ იქნა ჰიდროგრაფიული გემი „ვერსეი“, შემდეგ მცურავ უინულთა მხარეში გაიგზავნა მძლავრი უინულისმრღვევი „მალიგინი“ და „კრასინი“.

ნობილე გადარჩენილია

ნობილეს ექსპედიციის მცურავი ბაზა „ჩიტა დი მილანო“-დან რადიო-ტელეგრაფით მიღებულა ცნობა, რომ 24 ივნისს ღამით შვეციის აეროპლანი, რომელსაც გაკეთებული ჰქონდა სპეციალური მოწყობილობა უინულსეკასაცურებლად, დიდი საფრთხით დაეშვა ნობილეს ჯგუფის მახლობლად და აიყვანა ნობილე ბაქანსე. აეროპლანმა ნობილე მიიყვანა ხ.ნლოპენის სრუტეში, საიდანაც შვეციის მეორე ჰიდროაეროპლანმა მიიყვანა ის „ჩიტა დი მილანო“-სე, რომელიც გირკსბეიში იმყოფება. ამის შემდეგ შვეციის აეროპლანი ისევ დაბრუნდა ექსპედიციის სადგომთან, რომ განეგრძო მუშაობა სხვების გადასარჩენად, მაგრამ დაშვების დროს გადაბრუნდა. საბედნიეროდ, ავიატორი უვნებლად გადაჩა.

„ჩიტა დი მილანო“ აქვეყნებს ბიულეტენს ნობილეს ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ. ნობილეს მოტენილი აქვს მარჯვენა ფეხი, ძლიერ აქვს დაზიანებული მარჯვენა გვერდის ნაწილი.

ჩვენი კოლექტივი

(ბორჯომ ბაღი, გორის მაზრა)

ქ. ბორჯომის შვიდწლედ შრომის სკოლაში არსებობს ბუხარინის სახელობის მე-39 კოლექტივი. ამ სკოლის კოლექტივის პიონერები ძალიან ჩამოქვეითებული იყვნენ, რადგან ხშირად იცვლებოდნენ ხელმძღვანელები: ამ უკანასკნელ კოლექტივში ახალი ხელმძღვანელი დანიშნეს. ამის შემდეგ კოლექტივმაც გამოიღვიძა. ახლა ჩვენს კოლექტივში 60 პიონერ-ოქტომბრელია. ისინი დაყოფილი არიან რგოლებად. პიონერების რგოლი ოაზია. ხელმძღვანელები რგოლებისა არიან კომკავშირელები. ოქტომბრელების 3 ვარსკვლავია. ვარსკვლავში 7 კაცია; მეთაურები არიან როგორც კომკავშირელები, ისე პიონერები. რგოლის მიმდგრებული მეთაურებისგან და კომკავშირელებისგან შემდგარია საბჭო. გვაქვს ორკვირეული გაზეთი „წითელი პიონერი“, რომელიც სისტემატურად გამოდის. უნდა ათქვას, რომ ამ სკოლის გამგე სათანადო ყურადღებას გვაქცევს.

პიონერი რეზო ჭიპაშვილი.

როგორ ვიდლესასწავლეთ გავითა საპროფორისო კვირაული

(ჩხარი, შორაპნის მაზრა)

კვირადღეა, 27 მაისი. მზე ჯერ კიდევ ამოსული არ იყო, რომ ჩხარის ცენტრალურ კოლექტივში ფაცა-ფუციტ ვემზადებოდით ჩვენი ბრწყინვალე დღის შესახვედრად, ვაკრავდით მაზრიდან გამოგზავნილ პლაკატებს კლუბშიც და ქუჩაშიც.

მხემ ამოპყო თავი და გააცისკროვნა მთელი არემარე. დროშები თავისუფლად ფრიალებდნენ;

10 საათი იქნებოდა, რომ ხელმძღვანელმა დაგვაწყო, მოგვცა სამკუთხედად გაკეთებული პატარა დროშები, აგვაკრა პლაკატები და გავეშურეთ ქუჩაში დემონსტრაციის მოსახდენად. დემონსტრაციის დროს ვამბობდით ლოზუნგებს. ქუჩებში ვიმდეროდით სხვადასხვა რევოლუციონურ სიმღერებს; აგრეთვე ჩავატარეთ თამაშობა. შემდეგ გავეშურეთ კოლექტივისაკენ და როდესაც მივედით, კმაყოფილნი დავიშალეთ.

პიონერი ალიოშა სიმონგულოვი.

გუშაოგა გავაკლიერეთ

ქ. ოზურგეთში 7-წლედთან დიდი ხანია არსებობს პიონერთა კოლექტივი.

კოლექტივი კარგ მუშაობას აწარმოებს. კავშირი გვაქვს ოზურგეთის საბავშვო ბაღთან და გვყავს პირველი რგოლი. საბავშვო ბაღის ბავშვებს ვენმარებით დღესასწაულების ჩატარებაში, ექსკურსიების მოწყობაში და ბოსტნის დამუშავებაში.

გუშვებთ ორკვირეულ კედლის გაზეთს „ლენინის გზით“. კავშირი გვაქვს წითელარმიელებთან, ხშირად ექსკურსიით მივდივართ მათთან. მათი დახმარებით მოზრდილ პიონერებში მიმდინარეობს მხედრო მეცადინეობა. წითელი არმიის 10 წ. თვის დღესასწაულის ჩატარების დროს ჩვენი კოლექტივის პიონერებმა მათ მიუძღვნეს გაზეთის სპეციალური ნომერი, რვეულები, ფანქრები და სხვ.

მონაწილეობას ვიღებთ საზოგადოებრივ საქმიანობაშიც: შევლობეთ საბავშვო ბაღის ბოსტანი, მონაწილეობა მივიღეთ კომკავშირთან შაბათობის მოწყობაში.

ბერლინის პიონერების დასახმარებლად მოვავროვეთ 42 მან., კოლექტიურად შევიძინეთ 10 მან. საგლეხო ობლიგაცია, ვაწყობთ უფასო წარმოდგენებს და ვიწვევთ შეუკავშირებელ ბავშვებს და მშობლებს, აქტიურ მონაწილეობას ვიღებთ დღესასწაულების ჩატარებაში და სხვა.

ჩვენი კოლექტივი თავისი გეგმიანი მუშაობით მომავლისათვის კდევ უფრო ბევრის გაკეთებას შესძლებს.

პიკორი თამარ ზურაბაშვილი.

ვაკლიერებთ გუშაოგას

(ზანავი, ბორჯომის რაიონი).

სოფელ ზანავის კოლექტივი სამაგალითოდ ითვლება ბორჯომის რაიონში. პიონერთა რიცხვი საკმაოა, მისი მუშაობა გაუმჯობესებულია და განვითარების და წინსვლის გზას ადგია.

გამოდის კედლის გაზეთი, სადაც თვითონ პიონერები იღებენ მონაწილეობას.

გვაქვს კავშირი სხვადასხვა სოფლის პიონერებთან, რითაც ვგებულობთ ერთმანეთის ყოფა-ცხოვრებას.

ვანო ნათელაშვილი.

ჩვენს მეზობელი ერები

სპარსეთი

სპარსეთს ირანის შუა და დასავლეთი ნაწილი უჭირავს. ამ სახელმწიფოს ტერიტორია უდრის 1 მილიონს და 600 ათას კვადრ. კილომეტრს (იხ. რუკა).

მოსახლეობის რაოდენობა 12 მილიონამდე აღწევს. ტერიტორიას იმდენად დიდი სივრცე უჭირავს, რომ 1 კვად. კილომეტრზე ექვსი კაცი მოდის, მცხოვრებთა ექვსი მილიონი მიწათმოქმედებას მისდევს, 3 მილიონი კი ქალაქებში ცხოვრობს; ესენია მემამულეები, სასულიერო წოდება, ინტელიგენცია, ვაჭრები, მკირეოდენ ნაწილს მუშები და ხელოსნები შეადგენენ. 3 მილიონი მცხოვრები ქოჩაობა — მეჯოგობას მისდევს.

მოსახლეობის მთავარ საქმიანობას მიწათმოქმედება შეადგენს. სთესვენ უმთავრესად პურს, ბრინჯს და ქერს.

სპარსეთში ძალზე განვითარებულია მებალეობა; ბაღები სავსეა ვენახებით, ატმით, ჭერამით; სამხრეთ სპარსეთში აუარებელი ლიმონი და ფორთოხალია. სპარსეთში მოჰყავთ ბამბა, ჩაი, შაქრის ლერწამი და სხვა.

აქ დიდი მნიშვნელობა ეძლევა მეჯოგეობასა და მებარეშუმეობასაც,

სპარსეთი დაჯილდოვებულია ბუნებრივი სიმდიდრითაც. მნიშვნელობით პირველი ადგილი ნავთს უჭირავს, არის აგრეთვე ქვანახშირის, სპილენძის, ოქროს და სხვა მადნები.

ნავთი ინგლისელების ხელშია, სხვა მადნების დამუშავება კი სუსტად სწარმოებს.

მრეწველობაში უმთავრესი ადგილი შინამრეწველობას უჭირავს. სპარსელები ქსოვენ ხალიჩებს, აბრეშუმის და მატყლის ქსოვილებს; ამზადებენ ტყავისა და ლითონის ნაწარმოებსაც.

საფაბრიკო-საქარხნო მრეწველობა ჯერ ძალზე მოისუსტებს.

მიმოსვლა ვიწრო ბილიკებითა და საქარავნო გზებით სწარმოებს. რკინის გზათა ქსელის სიგრძე მხოლოდ 563 კილომეტრს უდრის. სპარსეთში საზღვაო სავაჭრო ფლოტიც ღარიბია.

წარსულ წელს სპარსეთსა და საბჭოთა კავშირს შორის დაიღო ვაჭრობის და მეგობრული ურთიერთობის ხელშეკრულება.

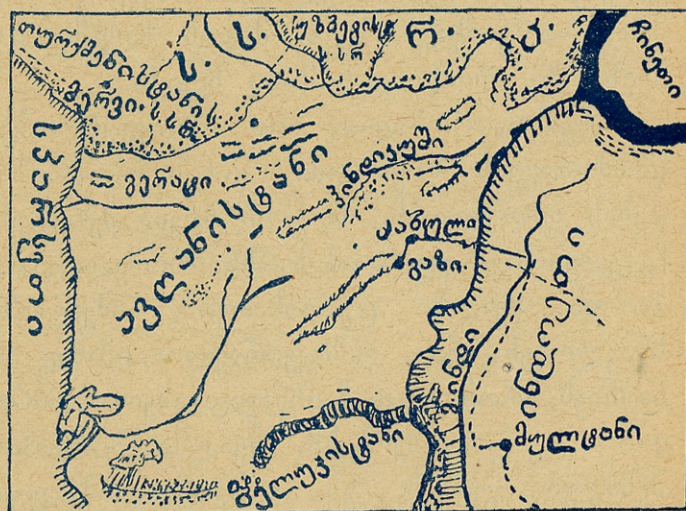
ავღანისტანი

ავღანისტანს ირანის აღმოსავლეთი ნაწილი უჭირავს (იხ. რუკაზე). მისი ტერიტორია 700 ათასს კვადრატ. კილომეტრს უდრის. ეს ქვეყანა მთავორიანია. ავღანისტანის მთები ჰინდიკუშის განგრძობას წარმოადგენს. მცხოვრებთა რაოდენობა აქ 6 მილიონამდე აღწევს; 1 კვად. კილომეტრზე 9 კაცამდე მოდის.

ავღანისტანის ტერიტორიის უმეტესი ნაწილი გამოუსადეგარია მიწათმოქმედებისათვის. ხეობებში და დაბლობებში მიწა უფრო ნაყოფიერია, ხელოვნური მორწყვის მეოხებით ის კარგ მოსავალს იძლევა. ავღანისტანში სთესავენ: პურს, შვრიას, სიმინდს, ბრინჯს და ცერცოვან მცენარეებს. განვითარებულია აგრეთვე მებალეობა; ბაღები სავსეა ატმით, ვაშლით; ბევრია ვენახიც.

ავღანისტანში უმთავრესად მისდევენ მეჯოგეობას, განსაკუთრებით კი ცხვრების მოშენებას.

აქაურ სამთამადნო სიმდიდრეს შეადგენს: რკინის, სპილენძის, ტყვიის, ოქროს მადნები და ძვირფასი ქვები, მაგრამ მათი დამუშავება ძალზე მოისუსტებს.

საფაბრიკო-საქარხნო მრეწველობა არაა განვითარებული. უმთავრესად მისდევენ შინამრეწველობას და ქსოვენ ხალიჩებს, მატყლისა და აბრეშუმის ქსოვილებს. ავღანისტანში არაა რკინის გზები და არც სანაოსნო მდინარეები. მიმოსვლისათვის გამოყენებულია მხოლოდ საქარავნო გზები.

ვაჭრობას ავღანისტანი ინგლისთან აწარმოებს. ამ ბოლო დროს ვაჭრული ურთიერთობა საბჭოთა კავშირთანაც დაიჭირა.

ავღანისტანში ფეოდალური წყობილება დღემდე დაცული, ამ წყობილებას კი ნატურალური მეურნეობა ახასიათებს.

სახელმწიფო მართვა-გამგეობით ავღანისტანი წარმოადგენს აბსოლუტურ მონარქიას. ემირის (მეფე) მემკვიდრეობითი ძალა-უფლება არაა შეზღუდული. ემირთან არსებული სახელმწიფო სააკო მხოლოდ სათათბირო ხმის უფლებით სარგებლობს. ამჟამად ავღანისტანს დაეტყო ერთგვარ წინმსვლელობის გზაზე დადგომა, ყურადღებით ექცევიან სახალხო განათლების საქმეს, ამისათვის დაარსებულია რამდენიმე საშუალო სკოლა, აქვთ სავალდებულო სწავლა-განათლების შემოღების სურვილი. ავღანისტანის შეიარაღებული ძალა მუდმივი ჯარისაგან შესდგება. მისი რიცხვი 100.000

კაცამდე აღწევს. მათ რიცხვში 18.000 ცხენოსანია. შუა აზიაში ავღანისტანი ჩვენი კეთილი მეზობელია, ის საზღვრავს უზბეკისტანისა და თურკმენისტანის სოც. საბჭოთა რესპუბლიკებს. ავღანისტანის ქვეყანაა, რომელმაც პირველად გამოგზავნა თავისი დესპანი საბჭოთა რუსეთში. ავღანისტანი 1914 წელს სასტიკ ომს აწარმოებდა თავისი დამოუკიდებლობისათვის და ინგლისის იმპერიალიზმის საწინააღმდეგოდ იბრძოდა. საბჭოთა კავშირის მშრომელები ავღანისტანის ხალხის მხარეზე არიან; იმ ბრძოლას, რომელსაც ისინი აწარმოებენ დასავლეთ ევროპის იმპერიალიზმის წინააღმდეგ, საბჭოთა ქვეყნის მშრომელები საპართლიანად თვლიან და ამიტომ ავღანისტანის მშრომელებს გამარჯვებას უსურვებენ. ავღანისტანი ცდილობს მტკიცე კავშირი დაიჭიროს საბჭოთა კავშირთან. ახლახან ჩვენს ქვეყანას ესტუმრა მათი ემირი ამანულა—ხანი.

ა. გორგაძე.

ისწავლეთ ცურვა

ცურვისათვის საჭიროა წინასწარი მომზადება, ზიონური თავს უნდა გრძნობდეს წყალში ისე, როგორც თევზი, მას უნდა უეჭვადეს წყალი, რადგან ის მას აჯანმთელებს და ამაგრებს. ზიონურმა კარგად უნდა იცოდეს ცურვა, ცურვის ეველა ხერხი, რომ არ უცქიროს ნაპირიდან ადამიანის დახრჩობის შემთხვევას, არამედ დაესძაროს მას და გადააჩინოს. ზიონურს უნდა ახსოვდეს, რომ კომპაჰშირი—ჩვენი ფლოტის შეფია, რომ ძნაჰალი კომპაჰშირული მიდის ზღვაზე საძმასურში, რომ ზღვა მათი სტიქიაა.

ცურვა, რომელიც დიდ აუცილებლობას წარმოადგენს საფხულში, წინასწარ მომზადებას თხოულობს. როგორ ხდება მერე ეს? ჩვეულებრივ, ეველა იმ ხერხს, რომელიც საჭიროა წყალში ცურვისათვის, ხმელეთზე სწავლობენ, რაც, რასაკვირველია, იმასაც არ ნიშნავს, რომ, თუკი შეისწავლი ასეთი „მძრალი“ ცურვის ხერხებს, წყალში ჰირდაპირ შესძლებ ცურვას; ეს დამხარე საშუალება მხოლოდ. ტანვარჯიშობის დროს შეიძლება ეველამ ერთად შეასრულოთ შემდეგი მოძრაობანი: გამოსავალი მდგომარეობა—ხელებამართული უნდა დადგე სწორედ. ხელისკულები ერთმანეთს მიაწეო, თავი ცოტა უკან გადახარო.

ჰირველი მოძრაობა—ჩამოუშვით ხელები მხრების სისწორემდე, ხელისკულის გადმოუბრუნებლად, ისუნთქეთ ნახევრად.

მეორე მოძრაობა — მოხარეთ მკლავები ისე, რომ იდაუეები წელამდე სწვდებოდეს ისუნთქეთ ხელა, ამასთან ერთად ცალი ფეხი (წყალში კი ორივე) მოხარე მუხლში, ფეხისკული დახრილი უნდა იქნეს.

მესამე მოძრაობა—დადექით ისევე გამოსასვლელ მდგომარეობაში. ამოისუნთქეთ. ამასთან ერთად აამოძრაებთ ცალ ფეხს, რომლითაც განაკეთებთ ფართე წრეს და ისე ძველ მდგომარეობაში დაჩხებით. შემდეგი მდგომარეობა—ისეთივე, როგორც „გამოსასვლელი“, ცოტა ხანს ჰაუხა, რომ ისევე მოძრაობა განაგრძოთ; ფეხი იცვლება. ხელების და ფეხის მოძრაობის შესწავლა შეიძლება ცალცალკე, მთელი მოქმედებები კი ავტომატიური უნდა იქნეს. ცურვის ასეთ ხერხს „ბაჰაუურს“ უწოდებენ. ის კარგია იმით, რომ საშუალებს იძლევა იცურო დიდხანს; აქ ხელებისა და ფეხების მუშაობა თანაბარია, სუნთქვა მოძრაობასთანაა შეთანხმებული. ეს ცურვა სასარგებლოა არათუ მარტო წყალში, არამედ უბრალო ვარჯიშობაშიაც, რადგან ანვითარებს ადამიანში სწორ და ღრმა სუნთქვას ასწორებს ხერხეძალს და აფართოებს მკერდს

გავაუმჯობესოთ მისაქონლეობა.

იყო დრო, როდესაც ადამიანი გამოქვაბულში ცხოვრობდა და ნადირობით ირჩენდა თავს. მაშინ შინაური ცხოველები არ იყვნენ. გავიდა ხანი, ადამიანმა შესძლო გარეული ცხოველების მოშინაურება და მწყემსობას მიჰყო ხელი, დაჰყვებოდა თავის ჯოგს და, როცა დასჭირდებოდა, ჰქონდა ხორციც, ქონიც და სხვა. ამრიგად, ადამიანის მდგომარეობა გაუმჯობესდა. საძოვარი ადგილები ძალიან ბევრი იყო, მოსახლეობა — ცოტა.

მაგრამ გავიდა კიდევ ხანი. ხალხის რიცხვმა ძალიან იმატა, საძოვარი ადგილები თანდათან უფრო და უფრო ცოტა იყო და უკვე იმაზე დასჭირდა ადამიანს ფიქრი, რომ ცხოველებმა რაც შეიძლება მეტი სარგებლობა მოუტანონ პატრონს.

ახლა ზოგი ძროხა 300-500 ვედრო რძეს იძლევა წლიურად, ზოგი კი 50-60 ვედროს, კვება და მოვლა კი ორივეს სჭირდება. მართალია, ბევრი რძის მომცემი ჯიშისანი ძროხა უკეთეს მოვლას და კვებას საჭიროებს, მაგრამ რძის იმ ფასს, რომელსაც ის იძლევა, რომ გამოვაკლოთ მოვლისა და კვების ღირებულება, დაეინახავთ, რომ ის მეტად სასარგებლოა, უჯიშო ძროხა კი შრომის ფასსაც ვერ ანაზღაურებს.

ამიტომ საჭიროა, რომ თითოეული მეურნე ანგარიშობდეს, რა უჯდება მას ესა თუ ის საქონელი და რას იძლევა იგი.

დიდი მნიშვნელობა აქვს წესიერ კვებასაც. ჩვენში უდიდესმა ნაწილმა არ იცის საქონლის წესიერი კვება, რის გამოც ბევრსაც ვზარალობთ. საქონელს საჭმელი სჭირდება უპირველეს ყოვლისა იმისთვის, რომ იარსებოს; საჭმელი სათბობი მასალაა, საქონელი — ფაბრიკა. საქონელი ძალიან ბევრ სითბოს ჰკარგავს, განსაკუთრებით კი ზამთარში. გამოანგარიშებულია, რომ ძროხას ზამთარში დღედაღამეში ბევრი სითბო ეკარგება: ამ სითბოს, ერთად რომ თავი მოეუყაროთ, შეუძლია აადულოს საკმაოდ ბევრი წყალი, სახელდობრ: ვთქვათ, ძროხა ჩაწვა წყალში და ამ წყალმა ის სულ დაფარა. აი, ამდენ წყალს აადულებს დღედაღამის განმავლობაში ძროხის მიერ დაკარგული სითბო. ამიტომაც საჭიროა, რომ ბოსელი რაც შეიძლება თბილი და მზიანი იყოს. გარდა იმ საკვებისა, რომელიც საქონლის სხეულს სჭირდება, ჩვენ უნდა ვაძლევდეთ მას სხვადასხვა სასარგებლო საჭმელს. მაშინ ძროხა რძეს მოგვცემს, ღორს ხორცი შეემატება და სხვ.

როგორც ის არ ვარგა, რომ შინაურ ცხოველებს უფრო ცოტა საჭმელი ეძლეოდესთ, ვიდრე მათ სჭირდებათ, ისე არ ვარგა ზედმეტად კვებაც: ცხოველი ძალიან გასუქდება, მუშაობის უნარს დაკარგავს, შეიძლება ავადაც გახდეს.

საკვები ნივთიერება სხვადასხვაგვარია. ზოგი მათგანი რძეს შემატებს (ძროხას), ზოგი — შრომის უნარს (ხარს, ცხენს) ზოგი ხელს უწყობს ზრდას (რძე). ამასაც ანგარიში უნდა გაეწიოს.

ჩვენში ზამთრობით საქონელს უმთავრესად ჩაილას აქმევენ; საჭიროა ეს ჩაილა დაიჭრას ნაჯახით

წვრილ-წვრილად; შემდეგ უნდა მოაყაროთ მარილი და ისე აჭამოთ საქონელს.

ადამიანმა თანდათან გააუმჯობესა სხვადასხვა ცხოველების ჯიში. ყველას უნდა გვახსოვდეს, რომ ჩვენში, საქართველოში, ძალიან ბევრ შრომას ხარჯავს ხალხი უჯიშო საქონლის მოვლა-მოშენებაზე და სარგებლობას კი ვერ ხედავს. ამიტომ ყოველი ჩვენგანის ვალია შეებრძოლოს ამ მოვლენას, აუხსნას მშობლებს, ნაცნობებს, მეზობლებს, რომ მხოლოდ ჯიშისანი საქონლის ყოლაა სასარგებლო.

კარგი ხბო, კარგი გოჭი ან თიკანი მხოლოდ მაშინ გვეყოლება ჩვენ, თუ მათი დედ-მამაც კარგი იყო. უჯიშო დედ-მამა თავის ცუდ თვისებებს გადასცემს შვილებს, ჯიშისანი კი კარგ თვისებებს. ტყვილა კი არ არის ნათქვამი: „დედა ნახე, მამა ნახე, შვილი ისე გამოიხსნება“. ეს საქონელზეც ითქმის.

საოცარია, სწორედ! ხშირად მეურნემ არც კი იცის, მის ძროხას რომ ხბო ეყოლა, რა ჯიშის იყო მისი მამა. ხშირად გლახა მშობლების ხბოებს სანაშენოდ ვტოვებთ, კარგი მშობლებისას კი ვყიდით.

აი, როგორ უნდა მოვლა პატარა ხბოებს:

1. საკვები საკმაო მიეცით.
2. ხშირად აჭამეთ.
3. არასოდეს არ აჭამოთ თუნდაც ცოტაოდნად წამხდარი საკვები.
4. კვების დროს უდიდესი ყურადღება მიაქციეთ სისუფთავს. საჭმელი განსაკუთრებულ ყუთებში ჩაუდეთ ხბოებს. რაც მორჩება ჭამის შემდეგ, არასოდეს ამ ყუთებში არ ჩასტოვოთ.
5. როდესაც შეუცვლით საჭმელს, ეს თანდათანობით უნდა ჰქნათ. ერთბაშად ერთი სახის საჭმლის მეორე სახის საჭმლით შეცვლა არ ვარგა.
6. როდესაც ხბოები დამწყვდელი გყავთ, ბოსელში ხბოს უნდა შეეძლოს მოძრაობა; რაც შეიძლება ხშირად გამოიყვანეთ გარეთ, სუფთა ჰაერზე.
7. ბოსლებიდან ყოველდღე გამოიტანეთ ნეხვი, რომელიც ჰაერს აფუჭებს.
8. ბოსელი უნდა იყოს დიდი, მშრალი, თბილი, სინათლისანი, მზე თავისუფლად უნდა შედიოდეს შიგ (ფანჯარა აღმოსავლეთისკენ ან სამხრეთისკენ დაუტოვეთ); რაც შეიძლება ხშირად გააღეთ ხოლმე ფანჯარა და კარი ჰაერის გასასუფთავებლად.
9. ხბოს კანი სუფთა უნდა ექნეს. ამიტომ გაწმინდეთ ხოლმე ჯაგრით, დაბანეთ სუფთა წყლით. ზაფხულზე შეგიძლიათ მდინარეში აბანოთ, მხოლოდ იმ დროს, როდესაც წყალი ცივი არ არის.
10. ხბოზე უნდა იზრუნოთ არა მხოლოდ მაშინ, როდესაც მას მოიგებს ძროხა, არამედ მაშინაც, როცა ის ჯერ კიდევ არ დაბადებულა. ამიტომ მაკე ძროხას კარგად უნდა მოუაროთ, საკვები არ უნდა დააკლოთ. წყალი სუფთა უნდა ასევე.

რძე, ან სხვა საჭმელი, რომელსაც აძლევთ ხბოს, ძალიან სუფთა ჭურჭელში უნდა იყოს. რძე უეჭველად დაუმჟავებელი, სუფთა და თბილი უნდა ასევე ხბოს. თუ რძე ოდნავ მაინც ამჟავებული იქნა, ხბო ავად გახდება, კუჭი აეშლება.

რომ დაიცვათ ხბო ნაწლავების ავადმყოფობისაგან, პირველი ორი-სამი კვირის განმავლობაში მას პირზე წამოცმული უნდა ჰქონდეს პირის ასაკრავი

მოწყობილობა, რომელსაც ან ტირიფის წკნელისაგან დაწნავთ, ან მათულისაგან. პირის ასაკრავი მუდამ უნდა ეცვას 2-3 კვირის განმავლობაში, მოხსნით მხოლოდ კვების დროს. საინტერესოა ვიცოდეთ, რა საჭიროა ეს?

1. თუ დაკვირვებისათ, შეამჩნევდით, რომ პატარა ხბო ყველაფერს პირს ჰკიდებს, ღეჭავს, სჭამს იმას, რაც საწოლად დაუგეს, ეს კი აღიზიანებს საჭმლის მომნელებელ ორგანოებს და მძიმე ავადმყოფობას იწვევს.

2. როდესაც ხბო ვედროდან დაღვებს რძეს, ის ტლაკავს ბაგას, საჭმლის ყუთს და სხვა საგნებს, რასაც შეიძლება კუჭის აშლა მოჰყვეს, ვინაიდან ეს საგნები ხშირად არ არის საკმაოდ სუფთა.

3. განსაკუთრებით საჭიროა ხბოებისთვის პირის აკვრა, როდესაც ისინი ოთახში ჰყავთ, ვინაიდან ხბო ღეჭავს ჭუჭყიან ჩერებს, სველ ცოცხებს, პირს ჰყოფს ვედროში, რომელშიაც ჭუჭყიანი წყალი ასხია.

საჭმელი ხბოს განსაზღვრულ საათებში უნდა ეძლეოდეს. ყოველთვის, როდესაც რძეს ასმევთ, შემდეგ ხბოს პირი უნდა მოსწმინდოთ სუფთა ჩერით, თორემ შეიძლება ე. წ. სირსვილი გაუჩნდეს ტუჩებზე. ერთი თვის განმავლობაში ხბოს მხოლოდ წყალშერეულ რძეს ასმევენ, შემდეგ კი სხვა საჭმელსაც აძლევენ, მაგალითად, ქატოს. წლის რომ გახდება, თივის მიცემაც შეიძლება. საჭმელი უეჭველად წონით უნდა ეძლეოდეს ხბოებს.

ჩვენ გლესს რომ უამბოთ დაწვრილებით, თუ როგორი ზრუნვა სჭირდება ძროხასა და ხბოს, საჭმლის მიცემა წონით, ერთსადიმავე დროს, ბანვა, მზიანი ბოსელი და სხვა, — ის სიცილით მოკვდება.

ცხადია, გლესი სცდება, მაგრამ ის ვერ ატყობს ამას.

ვთქვათ, ჩვენ გვყავს ორი ერთნაირი ძროხა, კარგი ჯიშის. თითოეულ მათგანს შეუძლია წლიურად 2400 კილოგრამი რძის მოცემა. ერთ ძროხას „მოგება“ დეარქვათ, მეორეს — „ზარალი“. „მოგებას“ მოვუაროთ ისე, როგორც წესი და რიგია, თავის დროზე ვაძლიოთ ყველაფერი, საჭმელი არ დავაკლოთ, „წაგებას“ ვაჭამოთ შედარებით ცოტა, მოვუაროთ უფრო ცუდად. „მოგება“ მოგვცემს 2400 კილოგრამს რძეს, „წაგება“ კი — 1200 კგ. გამოვიანგარიშოთ, რა დაჯდა ჰირველი და მეორე ძროხის კვება ცალკეაღვე. „მოგებამ“ შეჭამა 108 მ. საჭმელი, „წაგებამ“ — 84 მანეთი, ე. ი. 24 მანეთის ეკონომია გავაკეთეთ საჭმელზე, მაგრამ ახლა შემოსავალიც რომ ვნახოთ, დავინახავთ, რომ „მოგებამ“ მოგვცა წმინდა შემოსავალი 132 მანეთი, „წაგებამ“ — 26 მანეთი. (ეს ციფრები სინამდვილიდან არის აღებული).

საქართველოში გერმანელებს ჰყავთ კარგი ჯიშის ძროხები, კარგად უვლიან და ეს ძროხები სარგებლობასაც დიდს აძლევენ პატრონებს, ჩვენს სოფლებში კი ძროხები 4-6 ბოთლს რძეს ძლივს იწველიან და მათი შენახვა მართლაც რომ არ ღირს. მოუფლელად კარგი ჯიშის ვერ უშველის საჭმეს, მაგალითად, უჯიშო ძროხა, რაგინდ კარგად მოუ-

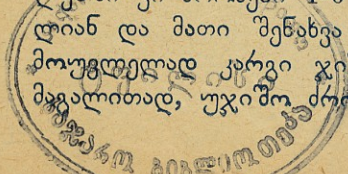
რო, ჯიშის ადგილს ვერ დაიჭერს, მაგრამ რისი მოცემაც შეუძლია, იმას კი მოგვცემს, ახლა კი, უმეტეს შემთხვევაში, მოუფლელობის გამო, ერთი-ორად ნაკლებს იძლევა, ვიდრე შეუძლია.

აბა დააკვირდით: განა ჩვენს სოფლებში აქცევენ ყურადღებას იმას, რომ საქონელს მარილი სჭირდება? ისე გავა დღეები და კვირები, რომ მარილს არ მისცემენ. ის მაინც არ გაგიგონიათ, რომ ჯიხვები, გარეული თხები მიაგნებენ ხოლმე მარილიან წყალს ან მიწას და იქ დადიან, სვამენ მარილიან წყალს, ტლაკავენ მარილიან მიწას? რათ იქცევიან ასე? იმიტომ, რომ მარილი საჭიროა მათთვის. აბა სინჯეთ და უმარილოდ სჭამეთ საჭმელი რამდენიმე დღეს! როგორც ადამიანს, ისე ცხოველესაც სჭირდებათ მარილი. ამერიკაში ასეთი ცდა გააკეთეს: აიყვანეს 20 ერთნაირი სიდიდისა და ღონის ხბო, 10 ხბოს აძლევდნ მარილიან საჭმელს, მეორე ათ ხბოს იმგვარსავე საჭმელს, სწორედ იმდენსვე, მაგრამ უმარილოს. ერთი წლის შემდეგ ჰირველი 10 ხბო გაცილებით უფრო დიდი, მკვირცხლი და ჯანმრთელი იყო, ვიდრე ის ხბოები, რომლებსაც უმარილო საჭმელი ჰქონდათ. ჩვენში კი ხანდახან თუ უყვიდნან; ისიც მხოლოდ ძროხას, ქვამარილს და მისცემენ რამდენიმე წამით ასატლაკავად. ასეთი უყურადღებობა საქონლისადმი დიდი დანაშაულია და პიონერებისა და ყველა ბავშვის მოვალეობაა აუხსნან ეს მოსახლეობას.

უმჯობესია, რომ ძროხას ხბო შემოდგომამდე ეცოლოს: შემოდგომის ხბო ყოველთვის უფრო დიდი იქნება. ახალდაბადებულ ხბოს რძე საკმაოდ უნდა დაუტოვოთ. ამერიკაში რძეს სეპარატორში ასხავენ და ხელს ატრიალებენ. ერთ მხარეს გამოდის სქელი რძე, მეორე მხარეს — მოლურჯო რძე. ამ მოლურჯო რძეს სულ ხბოებს აძლევენ. ამერიკაში ახლა ჰყავთ ისეთი ძროხები, რომლებიც წელიწადში 1225 ვედრო რძეს იძლევიან, ე. ი. დღეში 53 1/2 ბორჯომის ბოთლ რძეს. რასაკვირველია, მას კვებაც კარგი უნდა, მაგრამ წარმოგიდგენიათ, რა სარგებლობას იძლევა იგი! ადამიანს ახლა ისეთი საქონელიც ჰყავს, რომელიც ძალიან ბევრ ხორცს იძლევა. მაგ. სახორცე საქონელი 2 წლის უკვე იწონის 800 კილოგრამს (48 1/2 ფუთი) არის ისეთი გოჭები, რომლებიც მეექვსე თვეზე იწონიან 80 კილოგრამს (თითქმის 5 ფუთს). ინგლისური ყოჩი, ლინკოლნის ჯიშის, 144 კილოგრამს იწონის (9 ფუთს), ჩვენი უჯიშო ცხვრები კი პატარებია. ცივასი ჯიშის ცხვარი 5 წელიწადში იძლევა 67 მანეთს (რამდენ არსებული ყიდვითი უნარის), გრძელკუდა რუსული ცხვარი კი 14 მან. და 40 კაპ. წარმოგიდგენიათ, რამდენი უნდა იზარალოს მეჯოგემ ამ უჯიშო ცხვრების გამო?

ავილოთ თუნდაც ქათმები. ჩვენი ქათმები პატარებია, მათი კვერცხი ცოტას იწონის და საზღვარგარეთის ბაზარზე ამიტომ ძვირად არ იყიდება. თანაც ჩვენი დედლები ცოტა კვერცხს სდებენ.

ახლა აჯამეთის სადგური იძლევა ჯიშის წიწილებს. საბჭოთა ხელისუფლება ზრუნავს ცხოველებსა და ფრინველების ჯიშის გაუმჯობესებაზე და საჭიროა ყველამ ხელი შევუწყოთ ამ დიდ საქმეს.

ზაფხულში პიონერებს ძალიან ბევრი რამის გაკეთება შეუძლიათ ამ მხრივ, ისინი მოედებიან სოფლებს და უნდა აუხსნან მცხოვრებლებს ჯიშინი საქონლისა და ფრინველის მნიშვნელობა, დაანახონ, რამდენად საზარალოა ჩვენი უჯიშო ძროხა, ცხვარი, ღორი, ქათამი; პიონერები უნდა გაეცნონ სათანადო ლიტერატურას და რჩევა-დარიგებანი მისცენ მოსახლეობას. მათ უნდა დაათვალიერონ ბოსლები, საქათმეები, საღორეები, აღნიშნონ, რა ნაკლსაც შეამჩნევენ და მიიღონ სათანადო ზომები. პიონერებმა

უნდა დარაზმონ სოფლის ბავშვები, ებასონ მათ მესაქონლეობისა და მეფრინველეობის შესახებ და მათი მეოხებით შეიტანონ სოფლად ახალი კულტურა, პრობაგანდა გასწიონ გაუმჯობესებული ჯიშის ცხოველებისა და ფრინველების მოშენების სასარგებლოდ შეიძლება კოლექტივმა შესძლოს დასაერთო ძალიან შეიძინოს სოფლისთვის ჯიშინი დედალ-მამალი, ორი გოჭი (ნეზვი და ტახი), რომელსაც სოფლის ბავშვების ორგანიზაციას მისცემენ.

საერთო ძალ-ღონით ძალიან ბევრი რამის გაკეთება შეიძლება!..

გ ა მ ო ი ზ ა ნ ?

მიწას ვკრი და მივალ,
მაქვს ოთხი ბორბალი.
ბელტებს მწყობრად ვაწყობ,
უკან მრჩება კვალი.
მაქვს მე რკინის საკე,
მიწის მკრელი ფარი.
აბა, დაუფიქრდი,
ნეტავი რა არი?

დიდბორბლიან მანქანებში
ვართ ნატყები, დახელილი,
და ბოლოს კი გამოვდივართ
ლაშაზი და დაკეცილი.
ადრიანად ყველა გველის—
გაიგებენ ახალ ამბავს,
და როდესაც მოვძველდებით,—
გავვატანენ ქუჩის და ნაგავს.

დ. მარიჯანიძე.

ამ სურათზე ცხრა სახლია დახატული. აბა თქვენც დახატეთ ასეთი პატარა ცხრა სახლი და შეუდევით საქმეს. ამ ცხრა სახლში ერთ-ერთი სახლი შავია—ეს არის სასადილო. დანარჩენ რვა სახლშიც ცხოვრობს თითო სახლში პიონერთა თი-

თო რგოლი. პიონერებმა თავის კრებაზე დაადგინეს, ყველა სახლში გაიყვანონ წყალი, ამისათვის იყო მიღებული ფული ერთის პირობით: რომ მხოლოდ სამგან უნდა ყოფილიყო მილი მოლუნული. მილი იწყებოდა სასადილოდან და ბოლო ერთ-ერთ კუთხის სახლში თავდებოდა.

როგორ უნდა შეასრულონ პიონერებმა ეს დავალება?

გამოდის 1928 წ. გამოდის

თრკვირული საშინაო ფასუკათმეული

ქ უ რ ნ ა ლ ი

მთავრდითათვის

პიონერი

ფელისადი III

ქურნალი ს. ს. ს. რ. შველა სკოლისათვის სავალდებულოა.

ლენინის სახელობის საქართველოს ბავშთა კომუნისტური ჯგუფების ეოველი წევრის, ორგანიზაციის ეოველი კოლექტივის, ბავშთა კომუნისტური მოძრაობის თითოეული ხელმძღვანელის, ბიბლიოთეკების და სამკითხველოების ვალდებულე-ბას გამომიწერონ

პიონერი

მიიღება ხელმოწერა 1928 წლისათვის.

ქურნალი ღირს გადაგზავნით:

წელიწადში	— 5 მან.
ექვს თვეს	— 3 მან.
სამ თვეს	— 1 მან. 50 კაპ.

ცალკე ნომერი — 25 კაპ.

მისამართი: ტფილისი, რუსთველის გამზირი, № 22, სახელები (შეორე სართული). „პიონერი“-ს და „მასობრივი“-ს რედაქცია.

რედაქტორი — სარკლავიძე კოლეზია.